

ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΣ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ Κ
ΛΑΥΡΙΩΤ
ΑΥΣΘΗ ΔΡΩ.

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

1878

[ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6. — ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον τῆς Ἑστίας, Ὁδὸς Σταδίου, 6

1878

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἕκτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ τὸν ἰασηνικὸν ἑξαμήνου ἔτους καὶ εἰς τὴν ἑξῆς—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ἰδίας Ἐκδόσεως, Π.

18 Ἀυγούστου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΗΡΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΜΠΟΤΑΣΗ

Παναγιώτης Μπότας

Ὁ ἐπὶ πλούτῳ καὶ πολιτικῇ συνέσει φημιζόμενος Παναγιώτης Μπότας, ἐγεννήθη ἐν Σπέτσαις. Ἀμα ἐξαγωγῆς αὐτοῦ τῆς ἐπαναστάσεως (τὴν 2 ἢ 3 Ἀπριλίου 1821) ἀπεστάλη παρὰ τῶν συμπολιτῶν του, μετὰ τῶν Γεωργίου Πάνου καὶ Ἀναστασίου Ἀνδρούτσου, εἰς Ἰδραν, ἵνα συντελέσῃ καὶ εἰς τὴν τῆς νήσου αὐτῆς ταχίστην συμμετοχὴν εἰς τὴν Ἑπαναστάσιν τὴν 12 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Δ. Ὑψηλάντου μέλος τῆς διοικήσεως τῶν Σπετσῶν.

Ὁ Παναγιώτης Μπότας ἐλάβεν ἐνεργὸν μέρος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀγῶνος εἰς διαφόρους ναυμαχίας ὡς ναύαρχος τῶν Σπετσῶν. Τῷ 1824 διωρίσθη ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἀπεδίωξε δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος προσβληθεὶς ὑπὸ τύφου ἐν Ναυπλίῳ, ἐν ἡλικίᾳ ἑτῶν 43.

Ἡ παράθεσις τῶν ἐπομένων ἐγγράφων, ἅτινα ἐρανεζόμεθα ἐκ τῶν Ναυτικῶν τοῦ κ. Ἀν. Ὁρλάνδου, ἀρκοῦσι νὰ τεκμηριώσωσι τὴν σπουδαιότητα τοῦ πρώτου, ὑπερ διεδραματίσεν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ὁ Παναγιώτης Μπότας.

Οἱ Σπετσιῶται ἐπέστειλον αὐτῷ τὴν ἐπιμένην ἐπιστολήν:

«Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Ἀντιπρόεδρον τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος Κόρυον Π. Μπότασιν.

«Φωνὴ τῆς γλυκυτάτης ἡμῶν Πατρίδος καὶ τῶν ἀγαπητῶν ἀδελφῶν σου σὲ προσκαλεῖ ἐν ταῦθα διὰ νὰ σοὶ ἐγγερίσῃ, ὅχι ἀξίαν, ὡς ἡ ἀξιώτης σου ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ βῆρος, τὸ ὅποιον ἐλπίζει νὰ λαμπρύνῃς διὰ τῶν πατριωτικῶν σου ἀρετῶν, καὶ νὰ τὸ ἀναδείξῃς τῶντι ἀξίωμα ζηλωτῶν εἶναι ἡ Ναυαρχία τὴν ὅποιαν σοὶ ἐγγερίσει ἡ Πατρίς ὁμοφώνως, καὶ μολονότι σ' ἐκλέγει ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυσκολωτέρων περιστάσεων τοῦ ἔθνους, δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι θέλει δεῖξαις

1. Ὁ πατὴρ τοῦ ἀναμείβου Μπότας διὰ τὴν νῆπιον ὧν ἔρωγε χῶμα, ὅπερ κατὰ τὴν Ἀλβανικὴν καλεῖται με δ ε.

ΤΟΜΟΣ 27'—1878.

τὸν συνήθη σου ζῆλον καὶ γενναϊότητα καὶ τὴν φρόνησιν, ἥτις κατ' ἐξαιρετὸν τρόπον σὲ ἐξαρκυτήρισεν εἰς διαφόρους περιστάσεις: μὴ βραδύνης λοιπὸν, ὡ καλὲ πατριῶτα, ἀλλὰ δράμε ὅσον τάχιον νὰ συνενωθῇς με τοὺς συναδέλφους σου, διὰ ν' ἀγωνισθῇς καὶ στρατιωτικῶς ὑπὲρ τοῦ γένους καὶ τῆς Πατρίδος σου. Ἐλπίζομεν νὰ εὐρωμεν κατὰ τοῦτο σύμφηρον καὶ τὴν Σ. Διοίκησιν, εἰς ἣν ἀναφερόμεθα...

«Ἐκ Σπετσῶν τὴν 20 Ἰουλίου 1824».

Ἄλλ' ὁ μὲν Μπότας ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

«Τῆς τερπνοτάτης μητρός μου ἡ φωνὴ διὰ καλάμου ἐφθασεν εἰς τὰς ἀκοάς μου, ἐκέντησε τὸσον τὴν ψυχὴν μου, ὥστε ἐνθουσιασμένος ἀπεφάσισα νὰ τρέξω, ὅπου αὐτὴ μ' ἐπροσκαλοῦσεν ἢ ἰδίᾳ ἢ μὲς Μητρί, καὶ ὑμεῖς οἱ ἴδιοι ἀγαπητοὶ μοι συμπολιταὶ καὶ ἀδελφοί, ἐνεκρίνατε νὰ εἶμαι ὑπόχρεως εἰς ἄλλα χρέη, ἐμπιστευθέντα μοι παρὰ τῆς γενικῆς Μητρός. Τὰ χρέη ταῦτα μ' ἐβίαζον νὰ μὴ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἂν δὲν ἐλάβανον τὴν ἀδειαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ὅποιαν Ὁεσμὸς ἐζήτησα, καὶ διὰ τὴν ὅποιαν πολλὰκις παρεκάλεσα, ἀλλὰ μοὶ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὴν λάβω διὰ τὰ ὅσα παρ' αὐτῆς θέλει σὰς γνωστοποιήσῃς αἰτία. Ἄν ὑμεῖς, ἀδελφοί, ἢ πρόσκλησίς σας εἶναι ἀμετάβλητος, γνωστοποιήσατέ μοι καὶ ἐγὼ ἐλευθερόνομαι ἀπὸ τὰ γενικὰ χρέη με τὴν παραίτησίν μου, καὶ τρέχω εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον οἱ ἀδελφοί μου με προτρέπουν στάδιον, διὰ τὸ ὅποιον μὲν εὐγνώμων καὶ πρὸς τὴν γλυκυτάτην μου Μητέρα καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου πατριῶται, μολονότι γνωρίζω τὸν ἑαυτὸν μου ἀνάξιον».

Τὸ δὲ Ἐκτελεστικὸν ἔγραψεν εἰς τοὺς Σπετσιώτας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὰ ἑξῆς:

«Ἐλήφθη ἡ κατὰ τὴν 20 τοῦ παρόντος ἀναφορὰ σας, ἐκ τῆς ὁποίας παρατηρεῖται ἡ μὲ ἀπαθὴ σκέψιν γενομένη ἐκλογὴ καὶ πρόσκλησις εἰς τὸ ναυαρχικὸν χρέος τοῦ ἐκλαμπρότατου Ἀντιπροέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος. Ἡ Διοίκησις ἐπήνεσε τὴν εὐστοχίαν μιᾶς τοιαύτης ἐκλογῆς, διότι τῶντι εἶναι ἱκανὸς νὰ βασιλεύῃ τοιοῦτον χρέος ἐνδόξως, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποκλιθίσταται ἀναγκαῖα ἡ παρουσία του εἰς τὴν τῶν Σπετσῶν ναυτικὴν μοῖραν, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι καὶ πολλὸν περισσώτερον ἀναγκασιότερα ἢ ἐν ταῦθα παρουσία του εἰς τὸ ἀντιπροεδρικὸν βᾶ-

ρος, εις τὸ ὅποιον ἤδη ἐνδόξως διετέλεσεν ὡστε ἡ Διοίκησις, σκεπτομένη σπουδαίως περὶ τῶν δύο τούτων, καὶ ἀνασταθμίζουσα τὴν βλάβην ἢ ἀφελίαν, ὡς ἐκ τῆς παρουσίας του ἢ ἀπουσίας του, εἰς ἀμφοτέρω τὰ χρεῖα ταῦτα, ἐνέκρινεν ἀμορφῶνως νὰ παρευρίσκειται εἰς τὸν τῆς ἀντιπροεδρείας χῶρον, ὡς μᾶλλον ἀναγκαϊότερον, καὶ μάλιστα εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ὅτε ἡ ἀρτισύστατος ὁποσοῦν εὐταξία τοῦ ἐσωτερικοῦ ἤμπορεῖ νὰ κλονισθῇ, καὶ ἐνθ' ἡμέλει ἡ Διοίκησις ἤθευρε καλῶς, ὅτι ἡ νῆσος Σπετσῶν εὐτυχεῖ καὶ ἄλλων τινῶν δοκιμῶν ναυτικῶν καὶ ἀνδρείων καὶ ἱκανῶν νὰ φέρωσι τὸ τῆς Ναυαρχίας βῆρος. Δι' ὅλα ταῦτα ἡ Διοίκησις, ἀν καὶ λυπῆται, μόνον τοῦτο δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αἵτησιν τῆς εὐγενείας σας ἔλπίζει ὅτι ἡ μὴ συγκατάθεσις τῆς εἰς τοῦτο θέλει φανῆ δικαία καὶ ἀναγκαία εἰς τὰ παρόντα τοῦ ἐσωτερικοῦ μας».

* * *
Ἡ εἰκὼν τοῦ Παναγιώτου Μπότση, εἶναι μία ἐκ τῶν δώδεκα τῶν πρωτίτων τοῦ ἀγῶνος ἀνδρῶν, αἵτινες κοσμοῦσι τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν ἀνακτόρων τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν τούτοις ἡ χῆρα τοῦ ἐπιφανοῦς τούτου ἑλληνοῦ ἀπεβίωσεν ἐν Σπέτσαις ἐν μεγίστῃ πενίᾳ!

* * *
Αἱ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν χρηματικαὶ θυσίαι τῆς οἰκογενείας Μπότση συνεποσώθησαν, κατὰ τὸν ἐπίσημον πίνακα, περὶ τὰς δρ. 600,000.

Ο ΔΥΣΜΟΡΦΟΣ

[Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ, ὑπὸ * Κ.]
Συγγραφεὺς καὶ ἑρμηνεὺς: Ἰδὲ σελ. 498.

Ἄμα ὁ λόρδος Σαινζερμαίν ἠδυνήθη νὰ ἐξέλθῃ τῆς κατοικίας του, μετέβη παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ὅπως πληροφορήσῃ αὐτὸν περὶ τῆς πρὸς τὴν δεσποινίδα Χόρν κλίσεώς του, ὅτι ἦτο ἀρκετὰ εὐτυχῆς, βλέπων τὸν ἔρωτα αὐτοῦ καὶ ὑπ' ἐκείνης συμμεριζόμενον, καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ νυμφευθῇ τάχιστα.

Ὁ μαρκησίας Βρανδῶν, ἀνὴρ ἐλεύθερος, ἔχων καρδίαν ἐξαίρετον, ἠκροάσθη τὴν διακοίνωσιν τοῦ υἱοῦ του μετ' εὐλαχρῶν χαρῶν, ἔδωκεν ἀδυστάκτως τὴν συγκατάθεσιν του καὶ διεκήρυξεν ὅτι εἶναι ἐτοιμὸς νὰ πράξῃ πάντα αὐτοῦ τὰ καθήκοντα. Ἐξέφρασεν εἰς τὴν κυρίαν Καρτβράιτ τὴν εὐχάριστον αὐτοῦ, ὅτι ὁ λόρδος Σαινζερμαίν εὖρε γυναῖκα, δυναμένην νὰ ἐκτιμῆσῃ τὰς ἐξόχους αὐτοῦ ιδιότητας. Ἐπεσκέφθη τὴν Λιλίαν, τὴν ἐνηγκαλίσθη περιπαθῶς, ἀποκαλῶν αὐτὴν προσφιλεστάτην θυγατέρα του, καὶ τότε, ἐν τῇ ψυχικῇ αὐτοῦ ἀφελείᾳ ἔσπευσε νὰ κοινοποιήσῃ τὴν εὐάρεστον εἰδήσιν καὶ εἰς τὴν μαρκησίαν.

Τί συνέβη μετὰ τὸ σὺζύγιον καὶ τῆς γυναικὸς; Ποτὲ δὲν τὸ ἔμαθον. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχον ἐπαγορευθῆσαι ἐκ τοῦ πλησίον ἐπὶ τῆς μαρκησίας, ἠδυνήθη νὰ παρατηρήσω, ὅτι σκοτεινὴ

νέφρη, μεθ' ὅλας τὰς πρὸς διασκέδασιν αὐτῶν προσπαθείας τῆς, ἐρρυτιδίου ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ μέτωπον αὐτῆς, καθ' ὅσον καθίσταντο ἐναργέστεραι αἱ πρόοδοι τῆς ἀναρρώσεως τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν.

Μανθάνουσα γεγονὸς οὕτως ἀνήκουστον ἀπολύτως, ὅποιον ἦτο ὁ προσεχὴς γάμος τοῦ προγονοῦ αὐτῆς, γεγονὸς καταστρέφον καθ' ὀλοκλήριαν καὶ διὰ παντὸς τὰς περὶ κληρονομίας ἐλπίδας τοῦ λόρδου Λουδοβίκου, περὶ τῆς ὁποίας μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἦτο βεβήκισα, ἐξεργάγη ἐπὶ τέλους εἰς δυσαρέσκειαν καὶ εἰς λύσσαν αἵτινες ὑπερέβησαν καὶ αὐτὰ τὰ ὅρια τῆς στοιχειωδευτέρας εὐπρεπειας, μολοντι ἐφρόντισε μεγάλως—ἔγω λόγους νὰ τὸ πιστεύσω—ν' ἀποκρύψῃ ἀπὸ τοῦ σὺζύγου αὐτῆς τὴν ἀληθῆ ἀφορμὴν τῆς βιαιότητός της, προσποιουμένη ὅτι ἀποδίδει αὐτὴν εἰς τὴν ἀγανάκτησιν τῆς ἐπὶ τῷ δυσαναλόγῳ τούτῳ κατὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς συνοικεσίῳ: τὴν κατὰπτωσιν τοῦ λόρδου κληρονόμου διὰ γάμου μετὰ πτωχῆς συγγενούς, ἀνατραφεύσης ἐξ ἐλέους. . . ἐνὸς τέκνου ἐξ ἔρωτος! διότι δὲν ἐδίστασε νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ αἴσχος τῆς γεννήσεως τῆς Λιλίας.

Ἡθισθεὶς νὰ ὑποτάσσεται εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς θελήσεις καὶ νὰ ὑποχωρῇ ἀσυζητητὶ μᾶλλον ἢ ν' ἀντιτάσσεται ἐλευθέρως κατὰ τῶν ἐπιθυμιῶν της, ὅταν αὐταὶ δὲν συνειβιάζοντο μετὰ τῶν ἰδικῶν του, ὁ μαρκησίας ἦτο ἀνίκανος ν' ἀνταχθῆ κατὰ τῆς θεῆλλης.

Ἡρᾶτο λοιπὸν κατὰ τὸ σὺνήθες κλονιζόμενος ὑπὸ τὸ κῆμα ἐκεῖνο τῶν λόγων, καὶ ὑπὸ νέαν ὄψιν βλέπων τὰ πράγματα ἔπειτα, μεταβάλλων γνώμην καθ' ὀλοκλήριαν, ἀνεγνώριεν ἐπὶ τέλους ὅτι μετὰ ἕρμιον σκέψιν, συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ συνοικεσίον τοῦτο ἦτο τερατώδες σχέδιον ἀναιδεΐας, πλήρες κινδύνων, ἀνάρμοστον καθ' ὀλοκλήριαν, κ.τ.λ., κ.τ.λ. Συνέπεραν δὲ διακηρύξας, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ γείνη περαιτέρω τις σκέψις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Νὰ μὴ μοὶ ἐμιλήσῃσι πλέον περὶ τούτου! εἶπεν ἐπὶ τέλους μετὰ τοῦ κείσματος ἐκεῖνου τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ τελευταῖον τῶν ἀσθενῶν κεφαλῶν καταφύγιον.

Ἡ Λιλία ἐξετέθη εἰς τὰς προσβολὰς τῆς μαρκησίας καὶ τῶν θυγατέρων της: προσβολὰς μάλιστα πιστευτάς παρὰ γυναίξιν καλῶς ἀνατεθραμμένας ἢ πειλῆθη ν' ἀποδιωχθῆ ἀπὸ τοῦ πύργου, ν' ἀπολέσῃ τὴν ὑπόληψιν αὐτῆς καὶ νὰ ἐγκαταλειφθῆ εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν αἰσχύνην, μόνη, ἀνευ φίλων καὶ στηριγμάτων.

Ἡ δυστυχὴς Λιλία, ἀπολιθωθεῖσα, ἐξευτελισθεῖσα, ἀναίσθητος κατέπιπεν ἐπὶ τοῦ πατώματος τοῦ ἰδιαίτερου δωματίου τῆς μαρκησίας, ὅπου ἐλάμβανε χώραν ἡ βία αὐτῆς σινηῆ, ὅπου ἀνοιχθείσης τῆς θύρας παρουσιάσθη ὁ λόρδος Σαινζερμαίν.

Ἀσφαλῆς βαδίζων, ταχὺς, οἶονεὶ ἠλεκτρισεὶς ὑπὸ αἰφνιδίου ἐνεργείας, διῆλθε τὸν θάλαμον μέχρι τοῦ μέρους, ὅπου ἴσατο λιπόθυμος ἡ Λιλία.

—Σιωπήσατε! ὄλαι σῆς, ἀνέκραξε διὰ φωνῆς κεραυνώδους. Ἀρκεῖ τὸ σκάνδαλον τοῦτο! Ἀπολέσατε λοιπὸν πᾶσαν αἰδῶν, ἡ δὲ μέλλουσα σύζυγος τοῦ προσηυτέρου ἀδελφοῦ σας πρέπει νὰ ἦναι οὕτως ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ὑβριστικὰς περιφρονήσεις σας;

Ἡ σύζυγός σας, μιλόρδε; εἶπεν ἡ μαρκησία μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας. Μάλιστα, ὅταν αὕτη γείνη σύζυγός σας, θέλωμεν ἔλθει εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ εὐχαριστηθῶμεν εἰς τὸν χλευασμὸν αὐτῆς διὰ τῆς χρήσεως κοινῶν τινῶν τύπων ἄλλ' ἐνὸς ἐξαρτάται ἀπ' ἐμοῦ ἡ κόρη, εἰς ἣν καὶ αὐτὸς ὁ ἀδελφός μου δὲν συγκατετέθη νὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του, θέλω μεταχειρισθῆ αὐτὴν ἐπαξίως; τῆς ἀποτροπικίου προδοσίας της. Ὁ πατήρ σας μοὶ ἐπεφόρτισε νὰ σᾶς διακηρύξω ὅτι ἀνθίσταται εἰς τὸ συνοικεσίον τοῦτο. . . εἰς τὸ ἐξευτελιστικὸν τοῦτο συνοικεσίον, καὶ ἐν δὲν θέλετε νὰ σᾶς καταρασθῆ. . .

—Ὡ! ὄχι, ὄχι! ἀνέκραξεν ἰκετευτικῶς ἡ Λιλία, γονυπετῆς καὶ μετὰ τὰς χεῖρας συνηνωμένας.

Ἀγαπητῆ μου Λιλία, εἶπεν ὁ λόρδος Σαινζερμαίν μετὰ τῆς μεγίστης ἀταραξίας, δὲν εἶναι ἐδῶ ἡ θέσις σας. Λάθετε τὴν ἀγαθότητα νὰ ἐγερθῆτε καὶ νὰ μεταβῆτε πρὸς συνάντησιν τῆς κυρίας Καρτβράιτ. Σᾶς ἐπανευρίσκει ἀμέσως.

Τὴν ὠδήγησε μέχρι τῆς θύρας, ἔπειτα δὲ ἐπανῆλθε νὰ καθῆσθαι παρὰ τῇ μαρκησίᾳ, ἥτις ἐξηντημένη ἐκ τῆς ἐργῆς, κατέπετεν ἐφ' ἐνὸς ἀνακλιντροῦ.

Τί ὄρεϊλω νὰ συμπεράνω, κυρία, ἐκ τῆς ἀπειλῆς ταύτης τῆς πατρικῆς κατάρας, ἐπιμένων εἰς σχέδιον, τὸ ὅποιον αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν προίαν ταύτην εὐμενῶς ἀπεδέχθη; Σᾶς ἐρωτῶ. Ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐπιμεθαινητέ μετὰ τὸ πατρός μου καὶ ἐμοῦ; Ὑπέστην πολλά—παρὰ πολλὰ ἴσως—ἀπὸ μέρους σας. Ἀλλὰ σᾶς εἶδοποιῶ ὅτι ὑπάρχει τι ἕριον, τὸ ὅποιον θὰ ἦτο φρόνιμον εἰς σᾶς νὰ μὴ προσπαθῆσατε νὰ διέλθητε.

—Σᾶς εἶπον τί φρονῶ κατὰλληλον, ἀπεκρίθη ἡ μαρκησία, ἐτι μᾶλλον ἐραθισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐστηροῦ καὶ γαληνίου ἐκείνου τόνου. Σᾶς εἶπον ὅτι ἠθέλετε ἀτιμᾶσαι τὸν οἶκόν σας διὰ τοσοῦτον ἀνάνδρου ἀρεσκείας, καὶ σᾶς τὸ ἐπαναλέγω καὶ πάλιν διὰ τοῦ συνοικεσίου σας! . . . Ἀλλ' ἐπὶ τέλους! ἀγνοεῖτε λοιπὸν τί εἶθε; Λίσιγνόμοι διὰ λογαριασμὸν σας, μιλόρδε! Πῶς! . . . θέλετε ἀγοράσαι γυναῖκα διὰ χρυσοῦ!

Ἐρῶθημα βίαιον ἐχρημάτισε τὸ πρόσωπον τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν. Ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ὑπερέχειλίσεν.

—Κυρία, θὰ μετανοήσατε. . . εἶναι λόγοι. . .

τοὺς ὁποίους ποτὲ δὲν θὰ συγχωρήσω, οὔτε θὰ λησμονήσω!

Καὶ ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου. Μετέβη ἀμέσως παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ διεκήρυξεν εἰς αὐτὸν, ὅτι οὐδεμίαν ἐπὶ τῆς γῆς δύναμιν ἤθελε τὸν ἐμποδίσαι νὰ συζευθῆ τὴν Λιλίαν, καὶ ὅτι ἐν ἐξεταλείτο ἡ ἀπειλὴ τῆς ἀποκληρώσεως, ἤθελε ζῆσαι μετὰ τοῦ ὑπολειπομένου ποσοῦ, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐξασφαλίσει εἰς αὐτὸν ἡ μήτηρ του, διότι ἡ ἀπόφασίς του ἦτο ἀκλόνητος: ἡ Λιλία θὰ γείνη σύζυγός του.

Πάντα ταῦτα ἐλέχθησαν μετὰ τοῦ βαθυτέρου σεβασμοῦ, ἀλλὰ δι' ὕφους ὀριστικοῦ, τὸ ὅποιον δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ παραγάγῃ τὰς συνεπειὰς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μαρκησίου.

Μεταβάλλων δευτέραν γνώμην, παρέσχεν εἰς τὸν υἱὸν του τὴν συγκατάθεσιν του καὶ κατένευσεν ἀπὸ πάσης καρδίας ὅπως ἀποφύγῃ δὲ πᾶσαν νεωτέραν συζήτησιν, δὲν εὖρε καλλίτερον μέσον, ἢ νὰ διατάξῃ νὰ ζεύξωσι τὸ δῆγμα καὶ ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως εἰς Λονδίνον.

Ἡ μανία τῆς μαρκησίας μαθούσης τὴν ἀναχώρησιν ταύτην καὶ ἡ ἀμετακλήτως δοθεῖσα συγκατάθεσις αὕτη εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῆ. Ἡ προσβληθεῖσα φιλαυτία, ἡ ζηλοτυπία τῶν θυγατέρων της, ὁ σιωπηλὸς φθόνος τῶν διδασκαλιστῶν της ἀπετέλεσαν χορὸν μετ' αὐτῆς. Μόνον οἱ σχόντες τὴν δυστυχίαν νὰ ζήσωσιν ἐν οἰκογενείαις ἀνευ ἀρχῶν, διεπομέναις ὑπὸ τοῦ ἐγωῦ μου καὶ τῆς βίας, δύνανται νὰ λάθωσιν ἰδέαν ἐξηντηλισμένων τούτων πλασμάτων. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κρίσεως ταύτης ἐπανῆλθεν ἐκ Λονδίνου ἀπροσδοκῆτως ὁ λόρδος Λουδοβίκος.

Ἐπὶ τῇ θεᾷ αὐτοῦ ἡ μαρκησία ἐρρηξε κραυγὴν χαρᾶς. Ἐἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἐνεργητικότητα αὐτοῦ, ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν ὑπόθεσιν της καὶ θριαμβεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ὁ λόρδος Λουδοβίκος κατεπλάγη ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ἐρεθισμῷ τῆς μητρὸς του καὶ τῶν ἀδελφῶν του.

Ἀγαπητῆ μου μητὲρ, τί συμβαίνει λοιπόν;

—Ὡ! Λουδοβίκε! Λουδοβίκε! . . . Ὑπερφανεία μου! . . . Χαρά μου! . . . Καλῶς ἦλθεσ πλησίον τῆς δυστυχιοῦς μητρὸς σου!

—Δυστυχιοῦς; . . . Τίς ἐτόλμησε; τίς ἔσχε τὴν ἀνθάδειαν, μητὲρ μου;

—Ὁ Σαινζερμαίν.

—Ὁ Σαινζερμαίν! . . . ἀδύνατον! . . . Δὲν θὰ ἐπεθύμει. . . δὲν θὰ ἠδύνατο. . . εἶναι συνετώτατος, ἀγαθώτατος, μητὲρ. Τί σημαίνει;

—Ἄ! Λουδοβίκε, νυμφεύεται.

—Νυμφεύεται! . . . ἀδύνατον! . . . Πῶς! . . . Μετὰ ποίας;

—Μάλιστα, ἀνέκραξαν αἱ ἀδελφαὶ συγχρόνως μετὰ τῆς Λιλίας.

—Μετὰ τῆς Λιλίας! . . . Ἄ! ἡ πτωχὴ κόρη! ὁποία θυσία!

— Ὡ! παλὸ μακρὰν τῆς σκέψεως ταύτης! ἀνέκραξεν ἡ λαϊκὴ Γεραλδίνη μετὰ χλευαστικοῦ τόνου. Ἐξ ἐναντίας, σοὶ βεβαίως ὅτι εἶναι καθ' ὀλοκλήριον συνοικέσιον κλίσεως. Ἡ Λιλία εἶναι ἐρωτευμένη μέχρι παραφροσύνης ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Πρὸ ὀλίγον εὐρέθημεν εἰς παρομοίαν σκηνήν.

— Ὁχι! τί διάβολον μοὶ διηγείσθε αὐτοῦ; . . . Τὸν ἀγαπᾷ ἡ Λιλία! . . . Εἶναι δυνατόν; Τὸν ἀγαπᾷ πραγματικῶς, εὐλικρινῶς; . . . Τὸν ἐκτιμᾷ ὡς ἔπρεπεν εἰς αὐτὸν, ὡς τὸ ἀξίζει; . . . καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς μάλιστα! . . . Ὁ Θεὸς νὰ εὐλογῆσθαι τὴν πτωχὴν ἐντιμὸν καρδίαν τῆς! . . . Ὡ! ἡ γλυκεία καὶ θελκτικὴ κόρη! εἶπον πάντοτε ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς ἀξιεραστότερον πλάσμα! Δὲν θέλω νὰ χάσω οὕτε στιγμήν διὰ νὰ συγγαρῶ τὸν Σαινζερμαίν. Εἶναι εὐτυχὴς, ἀξίζων τὴν εὐτυχίαν! . . . Τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ με εὐχαριστήσῃ περισσότερον!

Καὶ, μετὰ τῆς συνήθους αὐτῆς ζωηρότητος, ἐξῆλθε χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν λόγων του, καταλείπων τὴν μητέρα του, καθὰ ἔμαθον ἀκολούθως, εἰς ἀπερίγραπτον κατάστασιν, διεληθὼν ταχέως τὰς μακρὰς στοὰς τὰς χωριζούσας τὰ δωμάτια τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν ἀπὸ τῶν τῆς λοιπῆς οἰκογενείας.

Ἡ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ εἶναι ἄβυσσος ἀκκαμέτρητος.

Ὁ τρόπος, δι' οὗ ὁ λόρδος Λουδοβίκος ἔμαθε τὴν εἰδησίην ταύτην, ἦν ἐθεώρει ὡς τὴν σκληροτέραν, καὶ τὴν βρυσυτέραν τῶν δυστυχιῶν, ὡς τὴν ἀπικαιωτέραν τῶν καταστροφῶν, ἐφάνη καταφῶρον κατὰ τῆς μαρκησίας τρομερὸν κτύπημα.

Ἀπατηθεῖσα ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῆς συμπαθείας καὶ τῆς υποστηρίξεως ἀπὸ μέρους τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, προσβλήθεῖσα μέχρι τοῦ βάλους τῆς καρδίας τῆς, διότι ἔβλεπεν αὐτὸν, τὸν μόνον αἷτιον τῆς πικρίας καὶ ἀγωνίας τῆς, νὰ ἐκφράζῃ τὴν χαρὰν του ἐλευθέρως, θορυβωδῶς ἐπὶ τῷ συμβάντι τούτῳ, καθ' ἣν στιγμήν μάλιστα αὐτὴ ἐξεδήλου τὴν ἀποδοκιμασίαν τῆς, ἡ ἀλλοία γυνὴ προσεδλήθη ὑπὸ τοσοῦτον ζωηρῶς καὶ σκοτεινῆς ἀπελπισίας, ὥστε αἱ θυγατέρες τῆς, μεθ' ὅλην τὴν συνήθη αὐτῶν ἀδιαφορίαν, ἔμειναν ἐκπλακτοι.

— Θρικνεύει καθ' ὅλων, ἠκούσθη ψιθυρίζουσα. Μάλιστα, αὐτὸς ὁ Λουδοβίκος! . . . Τοῦτο θὰ ἦταν! . . . Ἐπρεπε νὰ τὸ ἐπιτρέψω; . . . Εἰς υἱὸς δευτερότοκος! . . . Εἰς πτωχὸς υἱὸς δευτερότοκος, εἰς τὸ ἔλεός του! . . . ὑπακούμενος ἀπὸ ὅλους. . . ὁ κύριος! . . . ὁ δεσπότης ὅλων. . . ὁ πατὴρ του. . . τὰ τέκνα μου. . . ἐγὼ ἡ ἰδίᾳ. . . ὁ υἱός μου. . . Λιλία. . . τέκνα. . . τιμὰ. . . τύχη! . . .

Ἀτελέστατα δύναμαι νὰ διηγηθῶ τὰ συμβάντα τῆς μοιραίας ἐκείνης νυκτός.

Ἡ μαρκησία εἶχε θαλαμηπόλον ἀφιερωμένην εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς ὑπηρεσίαν καὶ ἐξασκοῦσαν ἐπ' αὐτῆς παράδοξον ἐπιρροήν.

Ἡ κυρία Χόλδφαστ ἦτο ἐν τῶν ἰσθμῶν ἐκείνων πλασμάτων, ἅτινα ὑπὸ ἐξωτερικὴν χυδαίον καὶ δουλικὴν κρύπτουσι ἀνδρικήν ἐνέργειαν καὶ φιλοδοξίαν ἀκατάβλητον.

Δεσποτεία ἐπὶ τῆς κυρίας τῆς καὶ δι' αὐτῆς ἡ ἀνωτάτη διεθουσίαις τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἰσχυροῦ τούτου οἴκου ἦτο τὸ ὑπ' αὐτῆς θερμοῦς, ἀκαταπάστως ἐπιδιωκόμενον τέλος. Εἶχε τοσοῦτον τελείως ταυτισθῆ μετὰ τῆς μαρκησίας, ὥστε εἶχεν ὑπὸ τινὰ ἔποψιν υἱοθετήσῃ ὅλας τὰς συμπαιδείας καὶ ὅλα τὰ μίση τῆς. Καὶ αὐτὴ ἐπίσης ἐθεώρει ἀπὸ μακροῦ χρόνου τὸν λόρδον Λουδοβίκον ὡς τὸν ἀληθῆ, ὡς τὸν μόνον τῶν Βρανδῶνων κληρονόμον, περιεφρόνοι δὲ καὶ ἐμίσει τὸν λόρδον Σαινζερμαίν, τὸν πτωχὸν τούτον, τὸν ἄθλιον δῶμορον, τὸν ἀχρεῖον τούτον σπόρον, τὸν ἀναβλαστήσαντα ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ἡσθάνετο καὶ αὐτὴ, ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἴσως, τὸν ταπεινὸν φθόνον, ὃν ἐνέπνεεν εἰς ὅλην τὴν οἰκογένειαν ἡ αἰφνιδία τῆς Λιλίας ἀνύψωσις, διότι μετὰ δυνάμει ἐκτάκτου παρατηρητικοῦ πνεύματος, εἶχε κατανοήσῃ ἀμέσως τὰς μεταβολὰς, ἃς ὄαττον ἡ βράδιον ἔμελλεν ἀναντιρρήτως νὰ ἐπενέγκῃ ὁ γάμος τοῦ Σαινζερμαίν μετὰ τῆς Λιλίας διὰ τὴν δευτέραν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα τοῦ μαρκησίου Βρανδῶνος.

Ἡ μαρκησία εὕρισκεν ἐν τῇ ἐμπειστημένη ταύτῃ τῶν σκέψεων αὐτῆς καὶ τῶν σχεδίων ὑποστήριγμα καὶ κέντρον. Κιζία ἀλλ' ἐστερημένη ἐνεργητικότητος, παράτολμος ἄνευ θάρρους, ἀγέρωχος ἄνευ μεγαλοπρεπείας, ὑψηλόφρων ἄνευ ἐμπιστοσύνης εἰς ἑαυτήν, ἀντιθέσεις ἀποτελοῦσαι τὴν οὐσίαν τῶν χυδαίων ψυχῶν, εἶχεν ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀνάγκην κόλακος καὶ κυρίου ἐνθαρρύνοντος αὐτὴν ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ, ἐρεθίζοντος ἐν τῷ διαταγμαῷ. Ἀμρότεροι συννητήθησαν ἐν τῇ κυρίᾳ Χόλδφαστ.

Μόνη μετὰ τῆς κυρίας Χόλδφαστ ἡ μαρκησία διήλθεν ὅλην ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτῆς δωματίῳ· δὲν ἐπανεῖδα πλέον τὸν λόρδον Λουδοβίκον.

Οὗτος δὲ, ἀφοῦ συνεχάρη τὸν ἀδελφόν του μετὰ τῆς συνήθους αὐτῆς θερμότητος καὶ ἐλευθερίας, δὲν ἐβράδυνε νὰ κατανοήσῃ, ὅτι ἐκτακτόν τι συνέβαινε. Μαθὼν τὴν βίαιαν ἀντίστασιν τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ προτεινόμενον συνοικέσιον καὶ τὸ παραχρῆν ἐξ' αὐτοῦ σκάνδαλον, κατενόησεν οἷον εἶξ' ἐνστάτου τὸ ἀληθὲς αἷτιον τῆς ἐκρήξεως ταύτης; μακροῦ χρόνου αἰσθημάτων. Ἡσθάνθη ἑαυτὸν ἀναξίως ὑβρισθέντα. Μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐλλείψεις, εἶχε καρδίαν ἀγαθὴν καὶ

ἐντιμὸν, ἀπρόσιτον εἰς τὸν φθόνον ἢ εἰς τὴν ζηλοτυπίαν. Ἐμνηστικῶς κατὰ τῆς μητρὸς του, τὴν δὲ ἑσπέραν δὲν κατέλιπε πλέον τὸν Σαινζερμαίν, τὴν Λιλίαν καὶ τὴν κυρίαν Καρτβράιτ.

Ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς βαθέως τεταραγμένοι ὑπὸ τῶν συγκινήσεων τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἡ εὐθυμία καὶ ἡ εὐλικρίνεια τοῦ λόρδου Λουδοβίκου ἐξήλειψαν ἀμέσως πᾶν ἴχνος τῶν ταπεινώσεων, ἃς ὑπέστησαν, καὶ τῆς θύνης.

Ἐμαθον βραδύτερον ὑπὸ τῆς κυρίας Καρτβράιτ, ὅτι ὁ λόρδος Σαινζερμαίν καθήμενος ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ ἀνακλίντρῳ, πλησίον τῆς ὀπῆς ἐνὸς τῶν ἀρχαίων γοθικῶν παραθύρων, ἐθεώρει εὐτυχῆ καὶ γαλήνιος τὸν δύνοντα ἥλιον, βραδέως ἐξαφανιζόμενον ἐν τῷ ὄρει, ἐνῶ τελευταία τις φλόξ χρυσοῦ καὶ πορφύρας ἐφώτιζε τὸν οὐρανόν. Παρὰ τοῦ πόδας αὐτοῦ, ἐπὶ ταπεινοῦ θρανίου, ἡ Λιλία ἠκροῦζέτο ἐρυθρίωσα τοὺς μυρῖους ἀστελισμοὺς καὶ τὰς ἀθώας κακολογίας, τὰς ὁποίας ὁ λόρδος Λουδοβίκος ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὐδ' αὐτῆς, ὁκλαζὲ καθήμενος παρ' αὐτὴν ἐπὶ τοῦ πατώματος. Αἱ ἀκτινεὶς τοῦ ἡλίου, δεισιδύουσαι διὰ τῶν συμπεπλεγμένων παρθενικῶν κλημάτων καὶ τῶν ἀναρριχωμένων φυτῶν τοῦ παραθύρου, ἐφώτιζον διὰ γλυκείας μαρμαρυγῆς τὴν θελκτικὴν κεφαλὴν τῆς καὶ χρυσᾶς ἐκπέμπουσαι ἀνταυγείας ἐπαίζον ἐπὶ τῶν θαυμασίων βοσρῶνων τῆς. — Ἐπίστευον ὅτι βλέπω, προσέθεσεν ἡ κυρία Καρτβράιτ, ἕνα τῶν ἀγγέλων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους οἱ καλλιτέχναι τοῦ μεσαιῶνος ἠρέσκοντο ἀπεικονίζοντας ἐπὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων των—τροφεὶς μορφᾶς Χερουβιμ, ἱπταμέναις ἐπὶ τῶν νεφῶν τοῦ οὐρανοῦ! —Κεκρυμμένη ὑπὸ τῶν πτυχῶν τῶν παραπετασμάτων, ἐτερεπύην θεωροῦσα καὶ τοὺς τρεῖς. Περὶ τὴν στιγμήν ἐκείνην, κύριε Οὐλίαν, εἶδον ἑμαυτὴν ἀδρῶς πληρωθεῖσαν διὰ τοὺς κόπους μου. Παρατήρησα τὸν λόρδον Σαινζερμαίν ὑψοῦντα πρὸς τὸν οὐρανὸν δις ἢ τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν τοῦς δακρυθρέκτους ὀφθαλμοῦς του, εὐχαριστοῦντα ἀναμνηστικῶς ἐκείνην, ἥτις εἶχε προστατεῦσαι αὐτὸν ἄνωθεν καὶ ἥς ἡ ἀνάμνησις βαθυτάτα ἦτο ἀποτετυπωμένη ἐπὶ τῆς καρδίας του. Μετὰ τινὰ στιγμήν με παρατήρησε καὶ χωρὶς νὰ κάμῃ τὴν ἐλάχιστην κίνησιν, δυνκμένην νὰ ταραξῇ τὸν ἀδελφόν του καὶ τὴν παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ Λιλίαν, ἐξέταίσε πρὸς με τὴν χεῖρα του καὶ ἔλαβε τὴν ἰδικήν μου, θλίψας αὐτὴν ἐν σιωπῇ. Τὸν ἐνόησα.

Ἡ μαρκησία, ὡς εἶπον ἡδὴ ἀνωτέρω, ἔμεινε κατὰ τὸ διάστημα τούτου ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς; δωματίῳ. Ἡκούετο βαδίζουσα διακεκομμένως, λαλοῦσα ὑψηλοφώνως, μετὰ σφοδρότητος. Διετέλει προφανῶς εἰς κατάστασιν βίαιας συγκινήσεως. Βαθμυθῶν ἐν τούτοις τὰ πάντα ἐπανῆλθον εἰς τὴν σιγήν, ἡ δὲ κυρία Χόλδφαστ κατέβη εἰς

τὸ ἰσόγειον πάτωμα, ἐναντίον δὲ τῶν συνηθειῶν αὐτῆς παρετηρήθη κατὰ τὴν ἑσπερινὴν ἐκείνην ὥραν ἐξερχομένη τοῦ πύργου.

Ἦτο φθινόπωρον, μολονότι δὲ ἦτο σκότος, ἡ μαρκησία δὲν ἐξήττησε φῶς ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς. Αἱ δεσποινίδες εἶχον συνέλθει ὡς πάντοτε ἐν τῇ μεγάλῃ κίθῳσῃ, ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτῶν δὲν ἤλθε νὰ τὰς εὐρῆ ἐκεῖ. Ὅταν ἦτο ἀδιάθετος ἡ δούσθυμος, αἱ θυγατέρες οὐδέποτε μετέβανον παρ' αὐτῆς ἦτο φροντίς, αἰετοποτε τηρηθεῖσα ὑπὸ τῆς κυρίας Χόλδφαστ. Μόναι λοιπὸν μετὰ τῶν Γαλλίδων παιδαγωγῶν διήλθον ἐν θλίψει τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

Ἐπὶ τέλους ἡ λαϊκὴ Γεραλδίνη ἀνέκραξεν:

— Ὑποθέτω ὅτι ἡ μαμὰ δὲν ἔρχεται πλέον τώρα. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν λόρδον Λουδοβίκον, φαίνεται σχεδὸν ἀπίθανον! δὲν ἀφῆκε τὸν ὄλοκλήριον τοῦ Σαινζερμαίν. Δὲν τὸν ἐπίστευον ἰκανὸν νὰ λάβῃ μέρος ἐναντίον μας!

— Εἶναι τόσον ἐπιπόλαιος, τόσον κακῶς ἀνατεθραμμένος, εἶπαν ἡ λαϊκὴ Μαρία. Ἄ! ἴσθην πίστιν μου, πηγαίνω νὰ κοιμηθῶ. Δὲν γνωρίζω τί ὑπάρχει εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ποτὰ ἐν τούτοις δὲν ἠσθάνθη ἑμαυτὴν τόσον κακοδιάθετον.

— Ἄ! εἰσθε τόσον εὐαίσθητος! παρατήρησε μίαν τῶν παιδαγωγῶν καὶ ἐγὼ ἐπίσης δὲν ἠμποροῦ πλέον.

— Τότε, ὅστις μ' ἀγαπᾷ, ἃς μ' ἀκολουθήσῃ! εἶπεν ἡ λαϊκὴ Μαρία ἐγειρομένη.

Καὶ διεσταυρώθησαν ἐν τῷ διαδρόμῳ μετὰ τῆς κυρίας Χόλδφαστ.

— Χόλδφαστ, πῶς ἔχει ἡ μαμὰ; . . . Αἰσπὸν! διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τί ἔχετε, Χόλδφαστ; . . . Ἐμοιάζετε μὲ φάντασμα! . . . Πόσον εἰσθε ὄχρα!

— Ὅτι ἦτο γῆρας καὶ ὅτι θὰ ἦναι καὶ αὐριον ἐψιθύριση ἡ Γεραλδίνη.

— Ἄ λοιπόν! ἀπεφασίσατε νὰ μείνητε ἄφρωνος; ὅα εἶπατε ἐπὶ τέλους τί συμβαίνει;

— Τί συμβαίνει; . . . Τί ἐνοεῖτε διὰ τοῦ «τί συμβαίνει; . . .» τίποτε δὲν συμβαίνει. Τί θέλετε νὰ εἶπατε;

— Ἀληθῶς! . . . καὶ τί θέλετε νὰ εἶπατε σεις ἡ ἰδίᾳ, ἀπῆλθε γὰρ στρίγλα; Ἐχετε τόσον ἀστείον ὕψος!

— Νομίζω ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἔχω τὸ ὕψος τῆς ἀρεσκείας μου. Δὲν εἶναι ἰδική σας ὑπόθεσις, ἀπεκρίθη ἡ θαλαμηπόλος ὑπερηφάνως. Ἄλλ' ἡδὴ ἐπιθυμῶ νὰ κοιμηθῶ.

— Τότε, γὰρ στρίγλα, προσπαθήσατε νὰ μὴ ἴδατε κακὰ ὄνειρα. Καλὴν νύκτα.

Δὲν εἶχον ἡδὴ παρῆλθει δύο ὥραι, ἀφ' ὅτου αἱ νεανίδες ἦσαν ἐν τῇ κλίνῃ, ὁπότε ἡ λαϊκὴ Μαρία ἐξηγήθη αἰφνιδίως.

— Κάτι τι βεβαίως συμβαίνει! Θεὸς ἐπουράνιε, ὁποῖα κραυγὴ!

Καὶ ἐν τῇ στιγμῇ ἐβρώθησαν ἅπασαι. Ἡ

κραυγή ἦτο τοσοῦτον διαπεραστική, τοσοῦτον δέξαι, τοσοῦτον γοερά, ὥστε αἱ δυστυχεῖς νεάνιδες ἠσθάνθησαν τὸ αἶμα αὐτῶν πηγνύμενον εἰς τὰς φλέβας. Τὴν Ὀλιβεράν ταύτην κραυγὴν διεδέχθησαν ἔτεροι κραυγαῖ, δξύτεραι ἀκόμη, κραυγαῖ ἀγωνίας.

— Ἀκόμη! ἀκόμη! ἔτραυλίσεν ἡ λαϊδὴ Γεραλδίνη. Δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, τί συμβαίνει;

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! τί εἶναι; εἶπεν ἡ Γαλλίς διδασκάλισσα, σπεύδουσα εἰς τὸν θάλαμον.

Ἦδη ἦτο ἡ θύρα ἠνεωγμένη καθ' ὀλοκλήριαν ἠκούοντο ἐν τοῖς διαδρόμοις βήματα ταχέα ἄπαντες οἱ ὑπηρεταὶ ἦσαν εἰς ἐνέργειαν αἱ θύραι ἠνοιγοκλείοντο ζωηρῶς ἠκούοντο ταπειναὶ συνδιαλέξεις καὶ προσλήσεις. Σύγχυσις, ταραχὴ, σιωπηλαὶ οὕτως εἰπεῖν, διεδέχοντο ἐκ διαλειμμάτων τὰς κραυγὰς τῆς στενοχωρίας.

— Ποῦ νὰ ἀπέλωμεν; . . . Τί νὰ πράξωμεν; ἠρώτων ἀλλήλας αἱ τρεῖς ἐκπληκτοὶ νεάνιδες. Ὡ! ἀδύνατον νὰ μένωμεν ἐδῶ. Ἄς μεταβῶμεν εἰς τὴν μητέρα.

Καὶ περιτυλιχθεῖσαι ἐν σπουδῇ διὰ μεγάλων σαλιῶν, ἔδραμον εἰς τὴν κατοικίαν τῆς μαρκησίας, ὅπως καταφεύγουσι τὰ ἔντρομα πτηνὰ ὑπὸ τὴν πτέρυγα τῆς μητρός.

— Μαμά! μαμά! Χόλδφαστ! ἀνοίξατε! ἀνοίξατε!

Αἱ κραυγαὶ καθίσταντο βιαιότεραι, δξύτεραι ἢ πρὸ ὀλίγου.

— Μαμά! Χόλδφαστ; . . . ἀνοίξατε! δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ!

Ἡ Χόλδφαστ ἠμάνοιζε τὴν θύραν.

— Ἀφήσατέ μας νὰ εἰσελθῶμεν! ἀφήσατέ μας νὰ εἰσελθῶμεν! ἔκραζαν συγχρόνως καὶ αἱ τρεῖς νεάνιδες, ἀπωθοῦσαι τὴν γραῖαν θαλαμηπόλον, ἥτις ἠγωνίζετο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διόδον.

— Μαμά! μαμά!

Καὶ ἀμέσως ἐφθασαν πλησίον τῆς ἄλλ' ὀπισθοχώρησαν ἐκπληκτοὶ πρὸ τῆς θέας τῆς.

Ἡ μαρκησία ἴστατο ὀρθία, εὐθυτενῆς, ἀκαμπτος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου, δίκην νεκρῆς, φρικωδῶς ὄχρὰ καὶ σχεδὸν ἐπίσης παγωμένη ὡς νεκρὰ, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπερμέτρως ἠνεωγμένους, τρόμον πνέοντας ὡς ἐκ τῆς ἀκινήσιας των. Ἀναίσθητος πρὸς τὰ περὶ αὐτὴν τελούμενα, ἐφαίνετο μόνον ἀκούουσα τὰς φρικώδεις ἐκείνας κραυγὰς.

— Μητέρα! μητέρα! μητέρα!

Ἡ λέξις αὕτη ἐξήγειρεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς νάρκης ἄλλ' αἰφνης μανιώδης:

— Ἐξέλθετε! . . . ἀπέλθετε! ἀνέκραξε, διὰ τί εἴσθε ἐδῶ; . . . Πῶς ἐτολήσατε; . . . Ἐξέλθετε! . . . ἐξέλθετε! . . . Δὲν θέλω νὰ σὰς ἴδω! . . . Ὁδηγήσατέ τας. . . Ὑψιστε Θεέ! . . . Χόλδφαστ, εἰσθε τρελλή;

Αἱ νεάνιδες, οἶοναὶ ἀπολιθωθεῖσαι, ἀπεσώ-

θησάν τινα βήματα, ἀγνοοῦσαι ἂν ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσωσιν ἢ νὰ μείνωσιν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠνοίχθη ἡ θύρα. Ἦτο ὁ λόρδος Λουδοβίκος.

— Θεὲ παντοδύναμε! τετέλεστα! . . . Ἀπέθανεν! ἀπέθανεν!

Ἡ μαρκησία δίκην σωροῦ κατέπεσεν ὑπτία. Ἡ Χόλδφαστ ἔσπευσε, γονυπετῶς δὲ πρὸ αὐτῆς προσεπάθησε νὰ τὴν ἀναζωογονήσῃ, ἐνῶ αἱ ἔτεροι ἔσπευδον περὶ τὸν λόρδον Λουδοβίκον.

— Καὶ ὅμως πρὸ τεσσάρων ὥρῶν μόλις ἦτο εὐτυχὴς καὶ εὐθυμῶς. . . Ὑγιῆς ὄσον καὶ ἐγώ! . . . Καὶ τώρα εἶναι νεκρός! . . . νεκρός!—Πρὸ τεσσάρων ὥρῶν ἦτο ὁ καλλίτερος, ὁ ἐπιφθονώτερος τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τώρα, τίποτε πλέον! τίποτε πλέον!—Καὶ ἡ Λιλία. . . Ἠτωχῆ, πτωχῆ Λιλία;

— Νεκρός! . . . Πῶς; Τίς ἀπέθανεν; ἀνέκραζαν ἀσθμαίνουσαι.

— Τίς; . . . ὁ ἀδελφός σας. . . ὁ ἀδελφός μας! . . . Ὁ καλλίτερος, ὁ μᾶλλον ἀρρωτισμένος ἐκ τῶν φίλων, οὐς ποτε ἐγνώρισα. . . Ὁ Σαινζερμαίν, τὸ ἐντελέστερον ὄν. . . Θεέ μου! Θεέ μου!

Καὶ κρύπτων τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν χειρῶν, κατέπεσεν ἐπὶ ἀνακλίντρον ἀναλυόμενος εἰς δάκρυα.

Ἡ μαρκησία κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς Χόλδφαστ, ἐξηγέρθη ὀλίγον καὶ γονυπετῆς ἐπὶ τοῦ πατώματος, παρηκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν υἱόν της. Ἀκούουσα τοὺς τελευταίους λόγους του καὶ βλέπουσα ῥέοντα τὰ δάκρυά του, κατελήθη αἰφνιδίως ὑπὸ βιαιῆς νευρικῆς προσβολῆς, ὡσεὶ μυστηριώδης τις συμπάθεια εἶχε θραύσει τὸν παγετὸν τῆς καρδίας της. Αἱ κραυγαὶ αὐτῆς, οἱ γέλωτες, οἱ στεναγμοὶ, ἡ μανία αὐτῆς ἠκούοντο τρομεροὶ, φρικώδεις. Ἡ Χόλδφαστ, αὐτὴ ἡ ἀποφαστικὴ Χόλδφαστ ἔτρεμε δι' ὅλων αὐτῆς τῶν μελῶν. Αἱ δὲ νεάνιδες ἐξέβηλλον κραυγὰς δξυτάτας.

— Μητέρα, δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ! ἀνέκραζεν ὁ λόρδος Λουδοβίκος, ἀποτόμως ἐξεγειρόμενος ἠσυχάσατε δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, μὴ μοῦ σπαράσσετε τὴν καρδίαν. . . Προσπαθήσατε ἡ ἴδια ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ σας. . . Κρατήσατε τὰς χεῖρας της, κυρία. Ἐλθετε! . . . ἀρκούσιν οἱ κοπετοὶ, μητέρα! Ἐλαί αἱ κραυγαὶ τοῦ κόσμου δὲν ἔχουν ἐπαναφέρειν εἰς τὴν ζωὴν. . . Δυστυχῶς, τὰ πάντα εἶναι ἀνωφελῆ. . . Ἠσυχάσατε, μητέρα μου καὶ ἀποσύρθητε εἰς τὴν κλίνην.

— Ἀπὸ ἔλθου, ἀπὸ οἴκτου, σεῖς αἱ ἄλλαι, εἶπεν ἡ κυρία Χόλδφαστ εἰς τὰς νεάνιδας μετ' ἱεταυτικοῦ ὕψους, τὸ ὅποιον ποτὲ δὲν εἶχον ἴδει, μὲ μορφὴν τεταραγμένην, κροτοῦσα τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τοῦ τράμου, προσκαλέσατε βοήθειαν, δὲν ἔχω πλέον δυνάμεις!

Φεῦ! ἦτο ἀληθέστατον, ὅτι ὁ λόρδος Σαιν-

ζερμαίν ἦτο νεκρός. Πρὸ ὀλίγων ὥρῶν ὁ ὑπηρετῆς αὐτοῦ, εἰσελθὼν τυχαίως εἰς τὸν θάλαμον αὐτοῦ, εὗρεν αὐτὸν ψυχορραγῶντα, ἀναίσθητον. Εἶχε καλέσει ἐν σπουδῇ τὴν κυρίαν Καρτθέραιτ, μετ' ἧς συνηνώθη ἀμέσως ἡ Λιλία. Ἦσαν αἱ κραυγαὶ τῆς πτωχῆς κόρης βλεπούσης τὸ στόμα του πλήρες ἀφροῦ, τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐξηγριωμένους, τὸ πρόσωπόν του ἀποσυντεθειμένον, ἦσαν αἱ κραυγαὶ αὐτῆς αἱ ἀντηγήσασαι ὡς ἐπικήδειος κωδωνοκρουσία ἐν τῷ πύργῳ: ἦσαν αἱ κραυγαὶ καρδίας συντριβείσης, ψυχῆς ἀγωνιώσης αἱ ὑπέρταται κραυγαὶ θνησκούσης. Διότι ὁ Θεὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιζῆσῃ ἡ δυστυχὴς αὕτη κόρη τοῦ τοσοῦτον τρυφερῶς ὑπ' αὐτῆς ἀγαπηθέντος. Ἐνῶ τὸν ἔβλεπεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, ζητοῦσα νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ζωὴν, ἐξασθένησεν αἰφνης ἐπὶ ταῦ στήθους τοῦ ἐραστοῦ της, ἡ δὲ ἀρθρηνικὴ αὐτῆς κεφαλή ὡς ἄνθος ἀποκοπὴν ἀνεπαύθη ἐπὶ τῆς καρδίας του.

Ἀμρότεροι ἐνεταφιάσθησαν μετὰ τινος παραδόξου σπουδῆς. Ἀληθῶς εἶχε γίνῃ συνοπτικὴ τις ἀνάκρισις, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας γνωστὴ ἀβέβαιος κατάστασις τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν ἐφάνη ἱκανῶς δικαιολογούσα τὴν αἰφνιδίαν ἐκείνην καταστροφὴν, πρὸ πάντων ὅταν ἐγνώσθησαν αἱ λεπτομέρειαι τῆς βιαιῆς σκηνῆς, ἥτις τοσοῦτον ζωηρῶς ἐξήγειρε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν συγκλίνησιν του.

Ἡ κηδεῖα ἐγένετο ἄνευ πομπῆς, ἅμα τῇ ἀφίξει ἐν Λονδίῳ τοῦ μαρκησίου Βρανδῶνος.

Ἠραϊάν τινα πρῶταν τοῦ φθινοπώρου ἐπανηρχομένη ἀπὸ τοῦ ὀκταήμερου ταξιδίου μου, σταματῶν ἐκ διαλειμάτων τὸν δρόμον τοῦ ἵππου μου, ὅπως ἀπολαύσω ὀλίγω μακρότερον ἕλας τὰς εὐωδίας τῶν θασῶν, ἔταν εἰσερχόμενος εἰς Καρστόνην, ἐν τῇ πρὸς τὸν πύργον ἀγορῆ μεγάλῃ ὀδῷ, κατεπλάγην ὑπὸ τῆς Ὀλιβεράς αὐτοῦ φυσιογνωμίας. Ἐστράφην περὶ ἐμὲ καὶ εἶδον ὅτι ὅλα τὰ καταστήματα ἦσαν κεκλεισμένα, ὅτι τὰ τοσοῦτον συνήθως θορυβώδη παιδία ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς ἀγορᾶς ἐσιώπων. Ὀλίγοι ἦσαν οἱ διαβάται, ἀλλὰ πολλοὶ ἴσταντο ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῶν ἠνεωγμένων θυρῶν, παρθένοι δὲ κατάπληκτοι ἐφαίνοντο εἰς τὰ παράθυρα. Αἰφνιδίως οἱ κώδιονες τῆς γηραιᾶς ἐκκλησίας, ὠκοδομημένης ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τῆς πόλεως, ἤρξαντο βραδέως σημαίνουσαι. Ὁ παρατεταμένος ἦχος τοῦ ἐπικηδείου κώδωνος ὑπῆρξεν ἀσίποτε δι' ἐμὲ ἦχος Ὀλιβερός καὶ πένθιμος ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρήγαγεν ἐπ' ἐμοῦ μελαγχολικώτερον ἔτι ἐντύπωσιν. Ἐπετάχυνα τὸ βᾶδισμα τοῦ ἵππου μου, ὅταν δὲ ἐφθασα πλησίον τῆς θύρας τοῦ οἴκου μου, ἔρριψα ζωηρῶς τὰς ἡνίας τοῦ χαλινοῦ εἰς τὸν ὑπηρετὴν μου, ἐρωτῶν αὐτὸν τί συνέβαιεν.

— Τί συνέβη λοιπόν, Ῥιχάρδε; Διὰ τί εἶναι κεκλεισμένα ὅλα αὐτὰ τὰ καταστήματα;

— Ἐνταφιάζεται σήμερον, κύριε, ὁ λόρδος Σαινζερμαίν.

Ἐνόμισα ὅτι ἐμελλον νὰ πέσω ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου.

— Ὁ λόρδος Σαινζερμαίν! Πῶς! ὁ λόρδος Σαινζερμαίν!

— Μάλιστα, κύριε, ἐνταφιάζεται σήμερον, — καὶ ἡ δεσποινὴς Λιλία ὑσαύτως.

— Βεβαιότατα, ὁ ἐνταφιασμὸς ὁὐ ἦναι ὠραῖος. . . Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν καρδίαν νὰ παρευρεθῶμεν εἰς αὐτόν. Ἄ! ἦτο τόσον γενναῖος ἄνθρωπος!

Καὶ ἀπέμαξε τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῆς παλάμης του.

Ἐσπευσα εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἡ Ἰούδη παρὰ τὴν συνήθειάν της δὲν ἔσπευσε νὰ καταβῇ. Τὴν εὗρον εἰς τὸν θάλαμόν της.

— Ἰούδη! ἀνέκραξα. . . τί μανθάνω. . . τί συνέβη;

— Ὡ! ἀδελφε, τοιοῦτον δυστόχημα!

— Μοὶ εἶπον. . . ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον! περὶ τοῦ μαρκησίου ἀναμφιδόλως ὁ Ῥιχάρδος. . . ὄχι! δὲν εἶναι δυνατὴν, δὲν ἀπέθανε. . . κακῶς θὰ ἐνόησα.

— Ὅχι, δὲν ἀπέθανεν ὁ μαρκησίος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ λόρδος Σαινζερμαίν! Καὶ ὁ λόρδος Λουδοβίκος ἦλθεν αὐτοπροσώπως, — ὁ Θεὸς νὰ τὸν εὐλογῆσῃ! — νὰ ἐρωτήσῃ πότε ἤθελες ἐπανέλθει. Ἐπιθυμῶ νὰ παρευρεθῆς εἰς τὴν κηδείαν. Ὁ πτωχὸς νεανίας εἶναι λυπημένος, ὡς ἐάν ἔχανε τὸν μόνον φίλον του.

Τὴν δέκοψα, ἱκετεύων αὐτὴν νὰ μοὶ διηγηθῇ τὰ πάντα ἄνευ ἀνωφελῶν σκέψεων. Εἶχον μάθει ἐξ ἐκείνης τὰς πλείστας τῶν προηγουμένων λεπτομερειῶν. Βραδύτερον μόνον ἐγνώρισα πλήρη τὴν ἀλήθειαν.

Παρέστην εἰς τὴν κηδεῖαν τῶν δύο ἄντων, ἅτινα ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἠγάπων καὶ ἐξετίμων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Εἶδον τὴν συνοδίαν κατερχομένην ἀπὸ τοῦ πύργου, βραδέως ἀκολουθοῦσαν τὴν μεγάλην ὁδὸν τῆς Καρστόνης, τοὺς ἵππους πένθιμα περιβεβλημένους, τὸ πλῆθος συγκινημένον. — Πάντα ταῦτα εἶναι ἀκόμη παρόντα εἰς τὴν μνήμην μου, ὡσεὶ συνέβησαν χθές. — Εἶδον καταβιβασζόμενον ἐν τῇ σοροθήκῃ τῶν προγόνων του τὸ φέρετρον τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν καὶ τιθέμενον παρ' αὐτὸ — κατ' ἀπαίτησιν τοῦ λόρδου Λουδοβίκου — τὴ τῆς πιστῆς αὐτοῦ Λιλίας. Εἶδον τὸν λόρδον Λουδοβίκον, τὸν βλέπων ἀκόμη, ἐνδεδυμένον μακρὸν μανδύαν ἐκ μέλανος ὑφάσματος, κλίνοντα τὴν ὠραίαν αὐτοῦ κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ φερέτρου τοῦ ἀδελφοῦ του, καλοῦντα διὰ τῶν στόνων αὐτοῦ καὶ τῶν λυγμῶν τὸν λόρδον Σαινζερμαίν καὶ τὴν Λιλίαν! Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης κατέστη ἀληθὴς φίλος μου.

Ἡ Ὀλίβη τοῦ πτωχοῦ μαρκησίου, ἡ ἀφελὴς καὶ εὐκρινὴς αὐτοῦ λύπη συνεκίνησαν ἕλας τὰς καρδίας.

“Όσον δ’ ἀφορᾷ τοὺς κατοίκους τῆς Κασσώ- νης, σπανίως θάνατός τις παρήγαγε μεταξὺ αὐ- τῶν τοσοῦτον μεγάλην αἰσθησιν. Ὁ λόρδος Σαινζερμαίν ἐθρηνήθη ἐγκαρδίως ὑπὸ πάντων. Ὅσοι καὶ ἂν ὑπῆρξε βραχύς ὁ βίος του, εἶχον μάλισι νὰ ἐκτιμῶσι τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ ζωη- ροῦ πνεύματός του, καὶ ψεθάνοντο ἐκτοὺς ἀ- σφαλῆς ἐν τῷ μέλλοντι, ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι ἤ- θελε καταστῆ ἡμέραν τινὰ κύριος τῶν ἀπειρῶν κτήσεις τῆς Βρανδῶνος, καὶ ἀρχηγός οὕτως εἰ- πεῖν τοῦ τύπου.

Ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐφάνη ὁ λόρδος Λουδοβίκος ἀπαρηγόρητος, κατέλιπε δὲ ἀμέσως τὴν Βραν- δῶνα, ὥστε θέλων νὰ διασκεδάσῃ ἀφόρητόν τινα ἀνάμνησιν.

Ἐν τούτοις ἡ ἐκ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν διεγερθεῖσα ταραχὴ κατη- νάσθη κατ’ ὀλίγον, μετὰ τινὰς δὲ μῆνας τὰ παράγωγα ἀνέλκον τὴν συνήθη αὐτῶν πορείαν.

Ὁ μέριστός τῶν ποιητῶν τὸ εἶπεν ἤδη ἐν τοῖς ἀθανάτοις αὐτοῦ στίχοις :

«Ἔναι βραχέα τῶν νεκρῶν ἡ διάρκεια : ἀ ἀφήσωμεν αὐτοῖς ὑπὸ τὸ μνημα. Φεῖ ! διαλλόντες εἰς κόριν ταχύτε- ρον ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἢ ἐν τῷ φερέτρῳ.»

Ἡ μαρκησία συνῆλθε λίαν βραδέως ἀπὸ τῆν βιάσαν συγκίνησιν τῆς τρομερᾶς ἐκείνης νυκτός. Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας διατέλει κεκλεισμένη ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς, ἀποποιουμένη νὰ παραστῆ καὶ εἰς τὰς στενοτάτας συνεντεύξεις τῆς οἰκο- γενείας. Δὲν ἦτο πλέον ἡ ὑψηλόφρων καὶ ἐγωῖ- στικὴ ἐκείνη γυνή, ἡ συνειθίσασα νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ ἀπακούηται. Ὁχρὰ μέχρι πελιδνότητος, ἀνήσυχος, τεταραγμένη, ἀγρυπνος, φρικώδης ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου θορύβου, ἐφοβέτο τὸν πυρετὸν, ὅταν δὲ, τρεῖς ἐβδομάδας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν, προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ μαρ- κησίου, παρετήρησα ἐπισηφάστατον ἐρεθισμὸν τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς συστήματος.

Ἡ Χόλδφαστ, πρὸς ἣν εἶχον αἰσθανθῆ ἀεί- ποτε ἔμφροντον τινα ἀποστροφὴν, κατέστη ἀφ’ ἡ- μέρας εἰς ἡμέραν δυσαρτερότερα. Αἱ ἐπιμόνοι καὶ σχεδὸν δουλικαὶ αὐτῆς φροντίδες ἔλαβον πάντῃ διάφορον χαρακτῆρα. Ἦτο μὲν ἀείποτε ἐπίμονος, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς δύστροπός τις εἰ καὶ περιποιητικὴ νοσοδόμος δυστρόπου κόρης, ἢ θεράπεινα ἀφωσιωμένη καὶ εὐλαβὴς πρὸς εὐ- γενῆ δέσποιναν.

Ἐν τούτοις οἱ μῆνας διεδέχθησαν ταῦς μῆνας, ἀποκατέστη δὲ βαθυκῆδον ἡ ὑγεία τῆς μαρκη- σίας ὁ μάλιστα δὲ παρήλθεν ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ προγονοῦ τῆς, κατέστη ἐκ νέου ὑψηλόφρων- στέρα, ἀγερωχοτέρα, ψυχροτέρα παρά ποτε. Ὅσοι κατὰ πρῶτον εἶχε φανῆ ἀναίσθητος εἰς τὴν με- ταβάλλῃ τῆς καταστάσεως τοῦ λόρδου Λουδοβί- κου, τοσοῦτον ἤδη ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῇ ὑπερηφά- νειαν, τὴν ὅποιαν οὐτε τοῦ κόπου καὶ ἐφφάνει ἀντάξιν ὡς ἀποκρῦψῃ. Πύγμαριστημένη ἐν τῇ φι-

λοδοξίᾳ τῆς, ἀσφαλῆς τοῦ λοιποῦ περὶ τοῦ μέλ- λοντος, ἐξακτοῦσα ἀνεξέλεγκτον αὐθεντείαν, ἐ- πανήρχισε διάγουσα βίον πολυτελέστερον ἐτι τοῦ παρελθόντος.

Ἔχον παρελθεῖ δέκα ἔκτῳ μῆνας. Ἡ ἡμέρα τῆς ἐνθαλιότητος τοῦ λόρδου Λουδοβίκου προ- σήγγιζεν.

Ὁ λόρδος Λουδοβίκος εἶχεν ἐκθαμβωθῆ πολὺ ὀλιγώτερον παρ’ ὅ τι ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὑπὸ τῆς προσδοκίας τοῦ λαμπροῦ μέλλοντος, τὸ ὅπου ὑπέφωσκον ἤδη πρὸ αὐτοῦ, ὡς τοῦ μόνου κληρονόμου τῆς κολοσσαίας περιουσίας τοῦ πα- τρός του, εἰ καὶ δὲν ἔξω νὰ εἶπω, ὅτι ὑπῆρξε πάντῃ ἀδιάφορος. Παρεκάλεσε τὴν μητέρα του νὰ μὴ παρασκευάσῃ ἐξαιρετικὴν τινα ἐορτὴν ἐπὶ τῇ ἐπετειῷ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεώς του. Ἄλλ’ ἡ μαρκησία ἠγάπα πολὺ τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν, ἦτο λίαν ὑπερήφανος, παρου- σιάζουσα ἐπισήμως εἰς τὸ δημόσιον τὸν οἶκον αὐτῆς ἐν ὅλῃ τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος καὶ τῆς καλλονῆς, ὥστε νὰ παραιτηθῆ τοιαύτης ἱκανο- ποιήσεως τῆς φιλαυτίας τῆς. Ἐὶ μέγα τοῦτο γε- γυνός, ἔλεγεν, ἔπρεπε νὰ ἐορτασθῇ, — ἔπρεπε νὰ καταστῇ τοιοῦτον, — οὐχὶ δὲ ἀλλαχού που ἢ ἐν αὐτῷ τῷ πύργῳ τοῦ Βρανδῶνος ἡ κτήσις αὐτῆ, ἡγεμονικώτερα κατὰ πολὺ πᾶσῶν τῶν ἄλλων, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν οἰκογένειαν, ἦτο ἡ μόνη ἀξία νὰ καταστῇ τὸ θέατρον τῶν ἐορτῶν, δι’ ὧν ἔμελλε νὰ τιμηθῇ ὁ μέλλων κληρονόμος τῶν μαρκησίων Βρανδῶνων.

Ὁ πύργος τοῦ Βρανδῶνος ἐξήγειρεν ἐν ἐμοὶ ὀλιβράς καὶ μελαγχολικὰς μύνον ἀναμνήσεις. Ἡ δεξιὰ αὐτοῦ πτέρυξ, ὅπου εἶχε κατοικήσει ὁ λόρδος Σαινζερμαίν, εἶχε μείνει ἀπὸ τοῦ θανά- του τοῦ ἤδη κεκλεισμένη καὶ ταχέως ἐγκατα- λελειμμένη. Ἐἶχον παρατηρήσει μάλιστα πολ- λάκις, χωρὶς νὰ δυναθῶ νὰ ἐξηγήσω τὸν λόγον, ὅτι οὐδεὶς τῶν ὑπηρετῶν ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ ἐν αὐτῇ, εἰ καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, ἐκτὸς ἀπολύτου ἀνάγκης. Τὸ κατ’ ἐμὲ, ἀπέφευγον πᾶν τὸ δυνα- μανὸν νὰ ἀνακείεσθαι εἰς τὴν μνήμην μου ἐκεί- νους, τοὺς ὁποίους τόσον πολὺ εἶχον θρηνησεῖ. Τὸ δὲ αἶσθημα τοῦτο ἐμίγνυτο ἐν τῷ πνεύμα- τι μου μετὰ τινος παραδόξου δυσπιστίας, με- τὰ τινος ἀορίστου καὶ ἀνεξηγήτου ὑποψίως. Οὐ-δέποτε συνήντησα τὴν κυρίαν Χόλδφαστ χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ ἀκούσιον τρέμου. Πρὸ τῶν βλεμμά- των αὐτῆς ἐφρικίων τῇ ἀληθείᾳ, ἐν δὲ τοῖς ὀ- φθαλμοῖς αὐτῆς ἀντελαμβανόμεν ἔνοιετο οὐκ οἶδα τίνας καταχθονίου ἐκφράσεως.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶπω, ὅτι ἡ κυρία Κασ- τρώιτ ἀμέσως μετὰ τὴν κηδείαν τῶν δύο μαθη- τῶν τῆς εἶχε καταλείπει τὴν Βρανδῶνα, ἀπαχω- ρήσασα ἐν ταπεινῇ τινι κατοικίᾳ, ἐν ἣ, καθὰ ἡ- μέραν τινὰ μοὶ ἔγραψεν, ἀνυπομόμως περιέμενε τὴν εἰς τὸν θεὸν ἀνάκλησιν τῆς, διότι ὁ βίος αὐ- τῆς ἦτο τοῦ λοιποῦ ἀνωφελῆς καὶ ἄσκοπος.

Ὁ λόρδος Λουδοβίκος ἐφαίνετο συμμεριζόμε- νος τὴν κατὰ τοῦ πύργου τοῦ Βρανδῶνος ἀπο- στροφὴν μου. Ἦρχετο σπανιώτατα, καθὰ δὲ εἶ- πον ἀνωτέρω, ἐπολέμει μετὰ πάσης δυναμείως τὸ σχέδιον τῆς τελέσεως ἐορτῶν καὶ πανηγύρεων ἐπὶ τῆς ἰδίᾳς σκηνῆς τοῦ δράματος, τοῦ ὁποῦο ἡ ἀνάμνησις ἦτο ἀκμή τοσοῦτον λυπηρά. Ἄλλ’ ἡ μαρκησία δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποχωρήσῃ, ἡ δὲ 10 Ἰουλίου ἦτο ἡ ὀρισμένη ἐπισήμου ὑποδο- χῆς ἡμέρα, τῆς ὁποίας ἡ μεγαλοπρέπεια ἔπρεπε νὰ ἦναι πρωτοφανῆς καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς χρονι- κοῖς τῆς ἐπιδεικτικῆς ταύτης οἰκογενείας.

Παρετέθησαν τράπεζαι διὰ πεντακῶσια πρό- σωπα ἐπὶ τοῦ θαυμαστοῦ λευκῶνος, τοῦ περι- βαλλομένου ὑπὸ τοῦ εὐρέος ἐκ προαιωνίων δέν- δρων ἀμφιθεάτρου, πρὸ τῶν ὑψηλῶν πύργων καὶ τῆς ἡγεμονικῆς ἀπόψεως τοῦ τιμαριωτι- κοῦ πύργου ἐν τῇ ἐπισήμῳ τραπέζῃ κατέλαβον θέσιον οἱ εὐγενέστεροι τῶν προσεκληθέντων ὀ- λίγω δὲ μακρότερον, κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων χρόνων, ὑπάρχον μαυραὶ σειραὶ ἐτέρων τραπε- ζῶν, ὅπου φύρδην μίγδην ἐκάθησαν, ἀνευ δια- κρίσεως τάξεως καὶ περιουσίας, ὅλοι οἱ ἐνοικια- σται, γαιοκᾶτοχοι καὶ ὑποτελεῖς τῆς οἰκογενείας μέχρι τῶν πενσετέρων καὶ τῶν ἀθλιωτέρων χω- ρικῶν.

Τὰ ἐκ καθάρου χρυσοῦ καὶ ἀργύρου σκευῆ τῆς τραπέζης, τὰ πλήρη ἀνθέων καὶ ὀπωρικῶν κά- νιστρα, τὰ σινικὰ σκευῆ, δι’ ὧν ἦσαν κεκαλυμ- μέναι αἱ τράπεζαι, αἱ μεγαλοπρεπῆς ἐνδεδυμέ- ναι κυρίαί, τὸ πλήθος φέρον ἐορτάσιμα ἐνδύ- ματα, οἱ ὑπῆρξαι λαμπρὰν στολήν, ἡ εὐθυμία τῶν συνδαιτηθῶνων, αἱ δύο μουσικαὶ ὀρχήστραι, ὧν οἱ εὐθυμοὶ ἦχοι καὶ τὰ θριαμβευτικὰ ἐμβα- τήρια ἐνηλλάσσοντο μετὰ τῆς στρατιωτικῆς με- λωδίας τῶν σαλπικγῶτων εἰς τὰ μεγακροσμένα δάση ἐπὶ τέλους ἡ μεγαλοπρέπεια μιᾶς ἐκ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων τοῦ Ἰουλίου, ὅποτε οἱ φλογε- ροὶ καύσους τοῦ θέρους δὲν εἶχον κίτρινας ἀ- κόμη τὰ φύλλα τῶν δένδρων καὶ τὸ πράσινον χρῶμα τῶν λειμώνων πάντα ταῦτα ἀπεπέλουν θελκτικὸν τι καὶ μεγαλοπρεπῆς σύνολον, προξε- νοῦν ἀληθῶς μαγικὴν ἐντόπωσιν.

Ἡ μαρκησία φέρουσα μεγαλοπρεπῆ ἐσθῆτα, ἐκθαμβοῦσαν ἐκ τοῦ πλούτου, ἀδαμάντινον διά- δημα, ἐν εἶδει βασιλικῶν στέμματος τεθειμένον ἐπὶ τῶν μαύρων βοστρύχων τῆς, ἐφαίνετο ὑπέρ- ποτε ὠραιότερα. Παρ’ αὐτῇ ἴσταντο αἱ Ουγατέ- ρες τῆς, ὁ σύζυγός τῆς καὶ υἱός τῆς, — εὐγε- νῆς καὶ ὠραῖος λόρδος Λουδοβίκος ! — ὅπως τὸν ἐνθυμοῦμαι καὶ σήμερον ἐτι ἄλλὰ κατὰ τὴν ἡ- μέραν ἐκείνην δὲν ἐσκεπτόμην περὶ αὐτοῦ ἀνε- μιμησκόμην τοῦ τάφου, ἐν ᾧ ἀνεπαύετο ὁ δυ- στυχῆς ἀδελφός του, τὸν ὁποῖον πάντες, ἐκτὸς ἐμοῦ, εἶχον λησμονήσει. Ἀνελογιζόμεν τὴν πρῶ- τὴν μαρκησίαν Βρανδῶνος, τὸ γλυκὺ καὶ ξερογὸν ἐκείνο πλάσμα, τοσοῦτον νεαρὸν ἀποθανοῦσαν !

τὰ ἀδίκαια, ἐγωιστικὰ καὶ ταπεινὰ αἰσθήματα τῆς βασιλευούσης σήμερον ἐν τῇ θέσει τῆς, καὶ τὴν ὅποιαν ἐβλεπον σήμερον θριαμβεύουσιν, πραγματοποιουμένων ὄλων αὐτῆς τῶν δνειρῶν, δεχομένην δὲ τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ πλήθους διὰ τὸν οἶκον τοῦτον, τὸ εἶδωλον αὐτῆς καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν !

Ἐνῶ ἐσκεπτόμην ταῦτα, ἡ σκηνὴ μετέβαλεν ὄψιν ἀποτόμως. Νέφη σκοτεινὰ, βαρῆα, ἀπειλη- τικὰ ἤρχοντο ὑποφαινόμενα ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ὑπόκωφοι βρονταὶ κεραυνοῦ ἀντήχουν μακρόθεν. Τὰ δάση εἰσέγησαν αἰφνιδίως ὀδυμῆα πνοὴ πλεον ἀνέμου, ὁ δὲ καίσιον κατέστη ἀμέσως βαρὺς ἡ μεγάλαι σικαί, ὡς ἡ νύξ μαυραὶ, προῦχῶρον βραδέως, σκοτίζουσαι τὸν οὐρανὸν ὀλίγον κατ’ ὀλίγον.

Ἡ ἐορτὴ ἐν τούτοις ἐξηκολούθει. Ὁ οἶκος ἔρ- ρεεν ἀκαταπάστως, ἡ δὲ εὐθυμία καθίστατο θορυβιοδεστέρα. Αἱ ζωηραὶ συνδιαλέξεις, οἱ γέ- λωτες, ἡ θορυβώδης βοὴ πεντακῶσιων συνδαι- τηθῶνων ἐμίγνυτο μετὰ τοὺς πολεμικοὺς ἦχους τῶν ὀρχηστρῶν, ὅς ὑπερέβαλλον ἐν τούτοις αἱ ἀπαίσιοι ἐκπυροσκαρτῆσεις τοῦ κεραυνοῦ.

Παρετήρησα τὸν οὐρανόν. Τὰ πάντα ἦσαν μαυρα, καταπληκτικὰ, σχηματίζοντα θλιβεράν ἀντίθεσιν μετὰ τῆς χαρᾶς τοῦ συμποσίου.

Αἰφνῆς ἐγένετο καθολικὴ τῶν ποτηρίων σύγ- κρουσις. Ἄπαντες ἐξηγέρθησαν, ὁμόφρονος δὲ ἀ- νευφημία ἐξῆλθεν ἐκ τῶν πεντακῶσιων ἐκείνων στομάτων — προέπινον ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ λόρδου κληρονόμου. — «Χίπι! χίπι! Οὐρά !»

Παρετήρησα τὸν λόρδον Λουδοβίκον ἐπιχαρλί- τως χαριετίζοντα, εὐχαριστοῦντα ἐπὶ τῇ τιμῇ, ἧς ἔξιοῦτο. Καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐφωτίσθη κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ ἡλιακῆς ἀκτίνος ἐν μέσῳ δύο συννέφων.

Μετὰ ἐν δευτερόλεπτον κεραυνοῦ κρότος τρο- μερῶν ἀντηχήσας, ἐξεοράγη ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἀστραπὴ διέσχισε τὸν μαύρον οὐρανόν. . . ἀστραπὴ καὶ συγχρόνως κραυγὴ . . . κραυγὴ ἀ- πέραντος : — Ὁ λόρδος Λουδοβίκος ! ὁ λόρδος Λουδοβίκος ! Εἶχε κεραυνοβοληθῆ ἐνώπιον τῆς μητρός του !

Ἡ ἐπακολουθήσασα σύγκυσις, — διότι γείμαρ- ρος βροχῆς ἐπηκολούθησε τὴν μοιραίαν ἐκείνην ἀστραπὴν, βροχῆ, ὥστε ἀπαται τοῦ οὐρανοῦ αἱ θύραι εἶχον ἀνοιχθῆ συγχρόνως, — με ἡμπόδισε νὰ διακρίνω καλῶς πάντα τὰ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης συμβῆντα.

Βίδον ἐν τούτοις διὰ τῆς σκοτίας τὴν μαρ- κησίαν μετακομιζομένην, διάβροχον τὰ ἐνδύ- ματα καὶ τοὺς βοστρύχους, μανιώδῃ, ἐκθάλλου- σαν κραυγὰς τρέμου. Ἡ κυρία Χόλδφαστ παρη- κολούθει αὐτὴν, τρέμουσα, φρικώδης με δόξα- λμοῦ ἐξηγριωμένους.

Τὸ πλήθος διεσκαρπίσθη ἀμέσως. Ὁ ἄνεμος

ἐκαμπτε τὰ δένδρα, ἢ βροχὴ ἐξηκολούθει πίπτουσα ραγδαίως, ὁ δὲ κεραυνὸς ἐμυκᾶτο εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Ἦδυνήθη ἐπὶ διακρίνω ἐπὶ τέλους τὸ ἄψυχον σώμα τοῦ λόρδου Λουδοβίκου.

Ἐπσορες νεανίας, κομψότατα ἐνδεδυμένοι, ὠχροὶ ἐκ τῆς φρίκης, ἔχοντες τοὺς βοστρύχους κεκολλημένους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὡς ἐκ τῆς βροχῆς ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸν πύργον.

Ἐἶχον ἀπολιθωθῆ πράγματι ὑπὸ τῆς σκληρῆς ταύτης. Ἐνόμιζον ὅτι ὠνευρεύμην. Ἔμμενον καθηλωμένος ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἀνίκανος νὰ κινηθῶ, ὅπότεν ἤκουσα νὰ μὲ καλῶσι μεγαλοφώνως: «Κύριε Οὐίλσον! ποῦ εἶναι ὁ κύριος Οὐίλσον; Δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ποῦ εἶναι ὁ κύριος Οὐίλσον; βοήθειαν! βοήθειαν!»

Ἐἰσήλθον εἰς τὸν πύργον. Φεῦ! τὰ πάντα ἦσαν ἀνωφελῆ. Οὐδὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω διὰ τὸν λόρδον Λουδοβίκον! Ὁ κεραυνὸς ἀποδερματίσας καὶ μαυρίσας ἐλαφρῶς τὸ πρόσωπόν του, τὸν ἐπληξεν εἰς τὸ στήθος. Ἰδοὺ τὸ πᾶν! Ὁ θάνατος ὑπῆρξεν ἀκαριαίως.

Ἐἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν προσεκλήθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του:

— Κύριε Οὐίλσον! κύριε Οὐίλσον! ἔλθετε εἰς τὴν μητέρα! ἀμέσως εἰς τὴν μητέρα!

Ἐτρεξα εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα. Ἐἰσελθὼν εἰς τὸν θάλαμον τῆς μαρκησίας, εὔρον τὴν δυστυχῆ γυναῖκα παραπαίουσαν, κραυγάζουσαν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως; τῶν πνευμένων της, ἀποσπῶσαν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της, ἔχουσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς φρικωδῶς διεσταλμένους.

— Μάλιστα... τὸν βλέπω, τὸν βλέπω!... εἶναι ἀκόμη ἐκεῖ! Ἦλθεν ἐν τῇ τρικυμίᾳ ὡς ὁ ἀρχάγγελος τῆς ἰσχύος... Ἐπλήγην ἐν τῇ καρδίᾳ... Τετέλεισται. Λουδοβίκε! Λουδοβίκε! Λουδοβίκε!... Σὺ, διὰ τὸν ὅποιον προσήνεγκον τὴν ψυχὴν μου... ἠμάρτησα εἰς τὸν Θεόν... ἐπέσυρα τὸν κεραυνὸν τῆς ἐκδικήσεώς σου... ποῦ εἶσαι;... ποῦ εἶσαι;... Νεκρὸς!... νεκρὸς!... νεκρὸς!... μάλιστα, σὺ, εἰς τοὺς πόδας μου; ζωὴ μου! ὑπερηφάνειά μου! ἀγαπητὲ υἱέ μου!

Ἐφ' ὅσον δὲ αἱ ὕελοι τῶν παραθύρων ἔτρεμον ὑπὸ τῶν κρότων τοῦ κεραυνοῦ, κατὰ τοσοῦτον ἠύξανεν ὁ τρόμος αὐτῆς καὶ ἡ μανία.

— Καὶ ἄλλο κτύπημα δι' ἐμέ;... Ἔρχομαι, ἔρχομαι! Θεὸς παντοδύναμε!... ἀπομακρύνάτε με... κρύψάτε με... προστατεύσατέ με κατὰ κατὰ τῆς ἐκδικήσεώς σου! Ἄ!

Καὶ ἐξέβαλε τὴν τρομερωτέραν κραυγὴν, ἣν ποτε ἤκουσα, ἀπάστακα τοσοῦτον βιαιῶς τὴν Χόλδφαστ ἀπὸ τοῦ βραχίονος, ὥστε οἱ ὄνυχες αὐτῆς ἐφάνιντο εἰσελθόντες εἰς τὴν σάρκα.

— Δαίμων!... Ἰδοὺ αὐτὴ!... Συλλάθετέ την!... κρατήσατέ την!... Αὐτὴ ἠγόρασε τὸ δηλητήριον... αὐτὴ τὸ ἔριψεν... Εἶδον τὸ μει-

διαμά της!... Ἄ! ἡ ἀθλία!... ὁ δαίμων!... Τὴν εἶδον ὑπομειδιῶσαν ἐνὸς τὸ ἔριπτεν! ὁ ταπεινὸς ὄφρις τοῦ πειρασμοῦ! Συλλάθετέ την!... κρατήσατέ την!... Εἰς τὴν βάσανον! εἰς τὴν βάσανον!... Αὐτὴ μὲς ἐδολοφόνησεν ὄλους! Αὐτὴ κατεδίκασε τὴν ἀθάνατον ψυχὴν μου!

Ἡ κυρία Χόλδφαστ κατὰπληκτος, ἀνίκανος, νὰ διαφύγῃ τὴν Ολίψιν τῆς περισφιγγοῦσας αὐτὴν χειρὸς, προσήλου τοὺς πεπλανημένους καὶ ἠλιθίους αὐτῆς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς μαρκησίας, ὡσεὶ εἶχε καταστῆ παράλυτος.

Προῦχώρησα πρὸς αὐτήν.

— Κυρία Χόλδφαστ... κατηγορεῖσαι σοβαρῶς τῇ εἶπον. Ὑπάρχει τι σπουδαῖον. Λαίδη Μαρία, δύναμαι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ζητήσητε στρατιωτικὴν ἐπικουρίαν;

— Τί θέλετε νὰ εἴπητε, κύριε; ἀνέκραξεν ἡ Χόλδφαστ ὑπερηφάνως. Σᾶς παρακαλῶ, ἀφήσατέ με νὰ περάσω.

Ἄλλὰ τῇ ἀπέκλεισα τὸν δρόμον.

Ἡ μαρκησία ἐξηκολούθει ὠρυμμένη ἀσυναρτήτους λόγους.

Ἦτο παράφορον.

Ἡ κυρία Χόλδφαστ συνελήφθη, ἐδικάσθη καὶ κατεδίκασθη. Ἀπεδείχθη ὅτι κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ θανάτου τοῦ λόρδου Σαινζερμαίν ἤλθεν εἰς τὸ χημικὸν ἐργαστήριόν μου διὰ ν' ἀγοράσῃ παρὰ τῆς Ἰούδης τὸ δηλητήριον. Ἡ Ἰούδη ὠμολόγησε τὸ γεγονός μετὰ πολλὰς παρασιωπήσεις καὶ μακροῦς δισταγμοῦς.

Ὁ πύργος τοῦ Βρανδῶνος ἔμεινε κεκλεισμένος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διατελὼν μέχρι τῆς σήμερον καθ' ὅλοκληρίαν ἐγκαταλειμμένος.

Ἄγνοῦ τί ἀπέγειναν αἱ νέαι δεσποινίδες. Νομιζῶ ἐν τούτοις ὅτι ἤκουσα, ὅτι οὐδὲν ἐπήνεγκε δι' αὐτὰς διδάγμα τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο δράμα.

Ὁ γέρον μαρκησίας ζῆ ἀκόμη.

K. Marsu.

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΒΙΡΤΖ ΕΝ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ

Ἡ ἐκ τῶν ταξιδίων ἠδονὴ δὲν τελειώνει εὐτυχῶς μετὰ τῆς θέας τῶν πραγμάτων, εὐτυχιστάτη δὲ εἶνε ἡ ἀνάμνησις καὶ εὐχάριστος ἡ διήγησις τῶν ὅσα τις εἶδε. Διὰ τοῦτο γράφω ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ μουσείου τοῦ ζωγράφου Βιρτζ, ὅπερ δὲν ἠμέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ ἐν τῇ ὥρᾳ πόλει τῶν Βρυξελλῶν.

Ὁ Βιρτζ ἐγεννήθη ἐν μικρᾷ πόλει τῆς Βελγικῆς τῷ 1808. Ὦδες ὢν ὑπαξιωματικῶς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἐνερορήθη τῶν μεγάλων ἐκείνων ἰδεῶν αἰτινες λαγαρίζουσι τὰς ἐυγενεῖς ψυχὰς, ὡς ἡ φλῆξ τὰ πολύτιμα τῶν μετᾶλλων. Διακρίθει δὲ ἤδη ἐν τῷ σχολείῳ διὰ τὰς καλλιτεχνικὰς αὐτοῦ διαθέσεις, προὐκάλεσε κατ' ὀλίγον τὴν προσοχὴν τῶν δυναμένων νὰ προστατεύσωσιν αὐτόν. Δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ἐκθέσω τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἀκριβεῖς

ὑπῆρξε διηνεκὴς πάλιν τῆς μεγάλης αὐτοῦ ψυχῆς κατὰ τῶν περιπετειῶν τῆς πενίας καὶ ἀτυχίας, ἀγῶν συνεχῆς τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ καλλιτέχνου κατὰ τῶν κοινῶν ἀπαιτήσεων τῆς μηχανικῆς ζωῆς κοινωνίας. Εἰκοσαέτης ὢν μόλις, ἔχαρασσε τὸ ἐξῆς πρόγραμμά εἰς τοὺς νεαροὺς καλλιτέχνας: «Καθ' οὗς χρόνους, ἔλεγεν, ἡ μηχανικὴ ἐργασία προτιμᾶται τῆς ψυχικῆς ἐκφράσεως, ἐφείλομεν ἡμεῖς νὰ μιμώμεθα μετὰ θάρονος τὸν μέγαν Πουσσίνον, νὰ ζωγραφώμεν διὰ τοὺς μεταγενεστέρους, παλιόντες δὲ κατὰ τῆς κοινῆς ἀφιλοκαλίας, νὰ ἐγκαρτερῶμεν εἰς τὴν πενίαν ἵνα γείνωμεν μεγάλοι καλλιτέχναι.» Μετὰ δὲ τινα ἔτη ἐγραφε εἰς τινα τῶν φίλων του: «τὸ γράφειν μεγάλας εἰκόνας πρὸς κτῆσιν δόξης καὶ προσωπογραφίας πρὸς συντήρησιν τοῦ βίου, τοιαύτη ἔσται ἡ ἀναλλοίωτος ἐνασχόλησις τῆς ζωῆς μου.» Ἡ δόξα! τοιοῦτον ἦτο τὸ ἰδεῶδες τοῦ καλλιτέχνου, ὑπὲρ αὐτοῦ ἠγωνίσθη καθ' ἅπαντα τὸν βίον, στεφόμενος καὶ πάσῃ, εὐφημούμενος ἀλλὰ πονῶν, ἕως κατώρθωσε τῷ 1850 παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου νὰ εὐρη τὸ μέσον πρὸς διαρκῆ ἐδραίωσιν τῶν περὶ δόξης ἐνεύρων του. Τὸ ὑπουργεῖον ἀνέλαβε νὰ κτίσῃ ὑπὲρ τοῦ Βιρτζ ἐργαστήριον ὅπερ ὁ ζωγράφος ἔμελλε νὰ κοσμήσῃ διὰ τῶν ἡδῆ θαυμασθέντων ἔργων του καὶ τῶν ἄλλων ὅσα εἶχεν ἐν τῇ νῆϊ μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ πολύτιμον τοῦτο μουσεῖον ἔμεινε κτῆμα ἐθνικὸν καὶ τοιοῦτο εἶνε σήμερον, ἐν τῶν ἀρίστον ἐγκαταλειπασμάτων τῶν Βρυξελλῶν. Τὸ μουσεῖον τοῦτο, ἐνθα ὁ καλλιτέχνης εἰργάσθη μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐπελθόντος τῷ 1882, ἔπρεπε νὰ εἶνε μέγα ἵνα περιλαμβάνῃ τὰ τεράστια γεννήματα τοῦ ἰδιορρήθμου ἀνδρός. Βῆνε κατεσκευασμένον ἐκ πλίνθων, ἀλλ' εἶνε γραφικώτατον, οἰκοδομηθὲν κατὰ μίμησιν τῶν ἐρεπιῶν ἀρχαίου ναοῦ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Ποσειδωνίας. Ἐξῶθεν τοῦ οἰκοδομήματος ὄψονται κίονες οἰοῦν βεβλαμμένοι ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἐξέχοντες ἀπὸ τῶν τοίχων οὗς καλύπτει ὁ ἀειθαλῆς κισσὸς καὶ στεφάναι χλοερῶν κλημάτων.

Δὲν προτίθεμαι νὰ περιγράψω ἐνταῦθα καθ' ἕκαστα τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα, ἐν συνόλῳ ὄντα ὑπὲρ τὰ ἕκαστον, τὰ κοσμοῦντα τὸ μουσεῖον τοῦτο, ζωγραφίας, διαγράμματα, ἀγαλμάτια, εἰδώλια. Εἶνε παράδοξος ἡ αἰσθησις ἣν ἐμποιεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ εἰσερχομένου εἰς τὴν εὐρυτάτην καὶ ὄψιστην αἴθουσαν ἡ θέα τῶν προϊόντων τοῦ δαιμονίου καλλιτέχνου. Μεγαλογραφίαι μυθολογικαὶ ἐκτείνονται κατὰ πλάτος καὶ μήκος μέγα ἐπὶ τῶν τοίχων παρὰ μικρὰς βυπογραφίας ὅς θὰ ἠδύνατο νὰ σκιασῇ ἡ χεὶρ παιδίου. Ἐδῶ ἐκπλήσσει τὸν ὀφθαλμὸν ἡ στιλπνότης ἐλαιερῶν γραμμάτων, περαιτέρω ἀναπαύουσιν αὐτὸν αἱ ἀλαμπεῖς ἀποχρώσεις ἰδιορρήθμου ἐγκαυστικῆς. Τὴν μυθολογίαν διαδέχεται ἡ ἱστορία, ταύτην

αἰ ἠδοναὶ καὶ Ολίψεις τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, τὴν γραφικὴν ἢ γλυπτικὴν, τὸν καλλιτέχνην δ ποιητῆς, τὰ ἔργα τὰ γεννηθέντα ἐκ μελέτης καὶ παρατηρήσεως αἰ δαιμόνιαι ἐμπνεύσεις νοῦ παραδόξου, τὰ πρωτοφανῆ αἰσθήματα ψυχῆς ἀλλοκότου. Τὸ μέγα μόλις ἐπρόφρασε νὰ ὑψώσῃ τὴν διάνοιαν τοῦ θεαμένου καὶ αἰφνης οὗτος μετατίθεται διὰ τοῦ μαγικοῦ χρωσῆρος τοῦ Βιρτζ εἰς τι καθημερινὸν ἰδιοτρόπως ἐκφραζόμενον, τὴν δὲ σφοδρὰν συγκίνησιν καὶ τοὺς ἀνησυχούς παλμούς τῆς παθαινομένης καρδίας ὑποκρῶν μιλίχως ἀστεία ἐπίνοια μὴ ἀναμενομένη. Ἄν δὲν ἦτο τολμηρὸν νὰ ἐκφράζονται ψυχικαὶ αἰσθήσεις δι' ὄρων γραμματικῶν, θὰ ἔλεγον ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ εὐρίσκειται διηνεκῶς ἐν ἀξιοφόρῳ σχήματι αἰσθημάτων.

Μήτηρ τις πτωχὴ ἐξῆλθεν ἵνα κατέλθῃ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπανερχομένη δὲ εἰς τὸ πτωχικὸν αὐτῆς οἰκημα, εὐρίσκει καιομένην τὴν κοιτίδα ἐν ἣ τὸ ὦρατον αὐτῆς βρέφος. Ἄφιναι ἀκουσίως νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ χεῖρὸν τῆς τὸ καλῶν τῶν ὀφθῶν ἐν ἣ εὐρίσκειται καὶ νεώνητον ἄθυρμα διὰ τὸ τέκνον. Μάτην σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ νήπιον εἶνε νεκρὸν.

Δύο βήματα παρῆκει ἀγωνιᾶ, μόλις ἀνυψῶν τὸ διαχαιρὸν κάλυμμα τοῦ φρεντροῦ καὶ ἀγρίως περιστρέφων τοὺς ὀφθαλμούς, νεκροφανῆς ὢν ἀσυλλόγιστος σπουδῆ τῶν οἰκειῶν εἶχεν ἐνταφιάσει προῶρας.

Πόσον διαφέρει τῆς τρομερῆς ταύτης εἰκόνας ἡ σκηνὴ ἐνθα ἐν τοπίῳ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὴν σκιάν δένδρων γηραιῶν παιζεῖ ἀθῶως γυμνὸν βρέφος, κείμενον κατὰ γῆς. Ὅπως εἶνε ὑπερήφανος ὁ πατήρ, ὅπως δὲ φιλαρέσκεια ἐνοῦται μετὰ τῆς τρομερῆς στοργῆς τῆς μητρός.

Ἄλλα πάλιν αἰσθήματα καταλαμβάνουσι τὴν ψυχὴν πρὸ τῆς θέας τῆς ἐλαιογραφίας δι' ἧς ὁ καλλιτέχνης ἠθέλησε νὰ τιμήσῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον. Ἐν μέσῳ μάχης αἵματηρῆς ὁ υἱὸς ἔπεσε σφίγγων τελευταῖον ἤδη ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν σημαίαν τῆς πατρίδος, ἡ δὲ μήτηρ κρατεῖ στέφανον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ φιλοπατρίδος υἱοῦ, ἀλλὰ μετὰ πάθους τοιοῦτου, ὥστε περιμένομεν νὰ ἴδωμεν αὐτὴν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν πίπτουσαν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ καὶ χύνουσαν χεϊμάρους δακρύων.

Ἄλλ' ἂν ἐν ταύτῃ τῇ εἰκόνι παρίστανται παρ' ἀλλήλοις τὸ πάθος καὶ τὸ κλέος, ἐν ἄλλῃ σκηνῇ εὐρίσκομεν ἀντιμέτωπον τὸν θάνατον καὶ τὴν ζωὴν. Κόρη νεκρὰ, φοιδρὰ, πλήρης χάριτος, καλλονῆς καὶ ζωῆς, ἴσταται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ θεατοῦ, ὅστις θαυμάζει τὰ ὠραία ἀπῆς μέλη, τὴν πλουσίαν τῆς κόρης ξανθὴν κόμην ἣν στέφουσιν ἄνθη τοῦ ἀγροῦ. Ἐκείνη δὲ προσβλέπει σκελετὸν ἀπαίσιον ὅστις εἶνε ἐστημένος πρὸ τῆς εἰκόνας παρὰ τὸν τοίχον τοῦ μουσείου, φέρον δελτίον ἐφ' οὗ γέγραπται ἡ ὠραία Ροζίνα.

Ἄλλ' εἶνε ἴσως ἐτι φρικτοτέρα ἢ εἰκὼν ἐκείνη ἐν ἧ παρίσταται γυνὴ δυστυχῆς, ἥτις ἔγεινε μήτηρ, τίς οἶδε πῶς, ἥτις πολλὰ ἔπαθεν, ἐκείνη καὶ τὸ τέκνον, ὑπὸ τοῦ ψύχους, τῆς πείνης, τῆς συμφορᾶς. Τώρα εἶνε τρελή' καὶ μὲ τὸ βλέμμα τῆς τὸ παράφορον, αὐτὴ φρίττουσα, ἀλλ' ἀσυνειδήτως ἐγκληματοῦσα κατεκερμάτισε τὸ ἴδιον τέκνον. Συσπειρομένη ἐν τινι γωνίᾳ κρατεῖ τὸ ἐσπαρμαγμένον βρέφος ἐντὸς βράκους καθημαγμένου καὶ ὑψώνει τὴν πορφύραν ὑπὸ τοῦ αἵματος μάχαιραν ὡς ἐν θριάμβῳ. Ἐλέως ὅστις δὲν περιγράφεται ἐκχύνεται ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς ἀτυχοῦς, διὰ δὲ τῶν μελανῶν αὐτῆς χειλέων διαφαινονται ὀδόντες λευκοτάτοι. Ἄγνωστες ὀπότερος εἶνε μᾶλλον ἄξιος οἴκτου, τὸ νεκρὸν βρέφος ἢ ἡ ἀλλόφρων μήτηρ.

Ἐν δὲ διέτρεχον τὴν πινακοθήκην μεταπηδῶν ἀπὸ αἰσθημάτων εἰς αἰσθημάτων, ἠπύρησα διὰ τὴν ἀπροφυλαξίαν, εὐχάριστον ἄλλως διὰ νεαρῶν ὀφθαλμοῦς, μεθ' ἧς πολυθέλγητρος τις καὶ μειδιῶσα γυνή, ἴσως τις τῶν οἰκείων τοῦ φύλακος τοῦ μουσείου, ἤνοιγε κατὰ τὸ ἥμισυ θύραν τινὰ εἰς τὸ βῆθος τῆς πινακοθήκης, ἐν ᾧ εἶχε καθειμένην τὴν κόμην καὶ γυμνοὺς τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς ὤμους. Ἦτο οὕτω νέα, τὸ μειδιάματά της οὕτως ἔλκυστικὸν καὶ οἱ ὀδόντες οὕτω λευκοί, ὥστε ἀόρατα τοὺς πίνακας τοῦ ζωγράφου πρὸς στιγμὴν, ἵνα θαυμάσω τὴν ζωσαν ἐκείνην βελγίδα. Ἐπιλησίσιαζον ἡ θύρα δὲν ἐκλείσθη, ἐπιλησίσιασεν ἔπειτα καὶ φίλος τις μεθ' οὗ ἐθαύμαζον τὰ ἔργα τοῦ καλλιτέχου, ἀλλ' ἡ θύρα ἔβαινε πάντοτε ἡμιάνοικτος καὶ ἡ κόρη ἐκεῖ πάντοτε μειδιῶσα, πάντοτε χαρῆσσα, ἡμίγυμνος ἀκόμη. Ὅτι θὰ ἦτο δι' ἓνα μόνον ἄνδρα θελκτικὸν, ἐνώπιον δὴ καθίστατο ἀναιδὲς, ἀλλ' ἐνώπιον πολλῶν, διότι προσῆλθον ἔπειτα καὶ ἄλλοι καὶ ἐγὼ εἶχον ἤδη πλησιάζει ἐτι μᾶλλον, ἐνώπιον πολλῶν, ἐνώπιον πάντων τῶν θεατῶν ἦτο ἐπιτυχῆς, διότι... καὶ ὁ τοῖχος καὶ ἡ θύρα καὶ ἡ ἡμίγυμνος νεῆνις ἦτο ἀρίστη καὶ φυσικωτάτη τοιοχογραφία.

Ἐπανέλαθον μετὰ πλείονος θαυμασμοῦ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἔργων τοῦ καλλιτέχου. Εἶδον ἔργα κολοσσαῖα ἐμπνευσθέντα ὑπὸ τῆς μελέτης τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, ἔχοντα ἕκαστον διαστάσεις μέτρων πολλῶν, ἐν οἷς τὰ σώματα εἶνε γιγάντων καὶ τὰ συναισθημάτων τῆς ψυχῆς ἐκδηλοῦνται διὰ ὀφθαλμῶν καὶ πτυχῶν κολοσσαίων. Ὁ Ὅμηρος εἶπεν τὸ μέγας μεγαλῶσι ἐκείνο εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐφαντάσῃ τὸ σῶμα τοῦ ἥρωος τοῦ μεγαλοτέρου τῶν πλάσματων τῆς γραφίδος τοῦ Βίρτζ. Οἱ Ἑλλήνες καὶ οἱ Τρῶες ἐρίζοντες περὶ τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου ἔχουσι ὑψος Τिताῶν. Ἦ εἰκὼν ἡ παριστάσα τὸν Πολύφημον καταδιβρώσκοντα τοὺς ἐκαίρους τοῦ Ὀδυσσεύος ἔχει ὑψος μὲν ὑπὲρ τὰ ἐννέα μέτρα, πλάτος δὲ περὶ τὰ ἑπτὰ. Ἐν τῇ κολοσσαίᾳ

ταύτῃ ζωγραφίᾳ ὁ ὁμηρικὸς Κύκλωψ παρίσταται κλίνων πρὸς τὴν γῆν, ἂν δ' ἀπεφάσιζε νὰ ὑψωθῆ ὀρθὸς θὰ διεσπάρηεν τὴν στέγην τοῦ μουσείου καὶ θὰ ἐχρηιάζετο πολὺ ἀκόμη ὑψος ἵνα σταθῆ ἕλος. Μόνος ὁ ποὺς αὐτοῦ ἔχει μῆκος δύο μέτρων ἀπὸ τοῦ μεγάλου δακτύλου μέχρι τῆς πτέρνας. Ἐλασιογραφία τις παριστάσα τὴν ἀποστασίαν τῶν δαιμόνων κατὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔχει ὑψος ἔνδεκα μέτρων καὶ ἡμίσεος καὶ πλάτος ἄνω μέτρων. Οὐδ' ἔγκειται ἡ ἀξία τῶν ἔργων τοῦ καλλιτέχου ἐν μόνῳ τῷ μεγέθει· κυριωτάτη δὲ ἀρετὴ τῶν πλείστον εἶνε ἡ ἠθικὴ ἰδέα καὶ ἡ διαπνεύουσα αὐτὰ ψυχὴ. Ἦ πατρὶς καὶ ὁ ἔλεος, ἡ λατρεία τῶν ἀγαθῶν τῆς εἰρήνης καὶ τὸ κατὰ τοῦ βροτολογίου πολέμου καὶ τῶν πολεμικῶν ἀνδρῶν μῖσος, τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ παποίθησις περὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ, παντοῖα ἄλλα αἰσθημάτων τρυφερά, μεγάλα, γενναῖα, ἰδιότροπα ἐξεραστήσαν ὑπὸ τῆς θερμῆς τοῦ καλλιτέχου φαντασίας καὶ τοῦ ζωροῦ αὐτοῦ χρωστήρος διὰ ζωγραφικῶν ἀξιολόγων. Ἦ ἐξῆς ζωγραφία εἶνε ἡ ἀρίστη ἱστορία τοῦ χορικοῦ ἔσματος τῆς Ἀντιγόνης πολλὰ τὰ δεινὰ καὶ δεινὰ ἀνθρώπου δεινότερον πέλει. Νεανίας καλλιμορφος καὶ μεστὸς ἀγερόχου φρονήματος ἄγει διὰ τῶν ἀέρων ὀμάδα τινὰ ἀνθρώπων οἵτινες πλησιάζουσι νὰ φθάσωσιν εἰς τοὺς ἀστέρας. Ἄλλοι δὲ τινες μείναντες ἐν τῇ γῇ δεικνύουσι τὰ διάφορα αἰσθημάτων ἐκπλήξεις, θαυμασμοῦ, χαρᾶς καὶ ὑπερφροσύνης ἅτινα ἐμπνέει εἰς αὐτοὺς τὸ θεῆμα τοῦτο, δι' οὗ ἠθέλησεν ὁ καλλιτέχνης νὰ παραστήσῃ τὴν μέλλουσαν δύναμιν τῆς ἐπιστήμης. Κάτω δὲ τῆς ζωγραφίας ταύτης ἔγραψεν ὁ μεγαλορρήμων Βίρτζ τὰ ἐξῆς: «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος, πλήρης πεποιθήσεως εἰς τὸν μέγαν αὐτοῦ προορισμὸν, θὰ ἔχη λησιμονῆσαι τὰ μικρὰ πράγματα τάπασιχολοῦντα σήμερον ἐτι αὐτὸν, ὅταν διὰ τῶν σοβαρῶν αὐτοῦ μελετῶν, διὰ τῶν ἀπειροπληθῶν αὐτοῦ ἀνακαλύψωσιν ἡ φύσις θὰ ἔχη γέινει ὑπὸ κυριαρχίᾳ τοῦ μεγάλου αἰθέρος, θὰ ἐγκαθιδρύσῃ ἐν αὐτῷ τὴν κατοικίαν του, θὰ ψαύσῃ τῶν ἀστέρων διὰ τοῦ δακτύλου, ἀπλήστως δὲ πάντοτε ποθῶν μεγαλεῖον καὶ δύναμιν, θὰ φθάσῃ εἰς τοσοῦτον ἰσχύος, ὥστε, ἐκπληρῶν τοὺς πόθους αὐτοῦ, νὰ καταστρέψῃ τοὺς μυρίους ἐκείνους κόσμους οἵτινες κυλινδρῶνται ἐν τῇ ἀπεράντῳ ἐκτάσει τῶν οὐρανῶν.» Αἱ λέξεις αὗται καὶ ἡ μεγαλοφροσύνη ἡ διαπνεύουσα τὴν ζωγραφίαν ἦν ἀναλύουσι εἶνε ἡ σαφειστάτη ἐρμηνεία τοῦ δαιμονίου νοῦ τοῦ καλλιτέχου, ἀνακρίττοντος τὴν μέλλουσαν παντοδυναμίαν τοῦ

1. Λέγομεν ἱστορίαις, καὶ προτείνομεν νὰ λέγωμεν: οὕτως, ὡς ἔλεγοντο ὑπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν, κατὰ τοὺς παρθένους; αἰῶνας καὶ ὡς ποῦ εἶτι καὶ σήμερον καλεῖ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, τὴν ὑπὸ τῶν Φράγκων καλουμένην illustrations.

ἀνθρώπου· πῶς νὰ μὴ κηρύξωμεν ἀληθῶς πανίσχυρον τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ὅταν κατορθῶν ἡ νῆρνηται μετὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς καὶ μεγαλοφυίας τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν; Ἦ αὐτὴ δὲ ἰδέα τοῦ προσεχῶς μεγάλου πολιτισμοῦ τοῦ μέλλοντος πανσθενοῦς ἀνθρώπου ἐνέπνευσε τὴν ἑρμηνείαν ζωγραφίαν τὴν ἐπιγεγραμμένην τὰ πράγματα τοῦ παρόντος θεωρούμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ μέλλοντος. Παρίσταται δ' ἐν αὐτῇ οἰκογένειά τις τῶν τοιούτων ὑπερανθρώπων ἀνθρώπων τοῦ μέλλοντος, οἵτινες θὰ ζήσωσιν ἄνευ προλήψεων, ἄνευ πολέμων, ἄνευ ἀναγκῶν, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐλευθερίᾳ. Ὁ πατὴρ κρατεῖ ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ δεικνύει εἰς τὴν σέξυγον καὶ τὸ τέκνον, οἶονε μικρότατα ἀπληραϊωμένα σκεῦη παραδόξων χρόνων παρελθόντων, τὰ ὄργανα καὶ τὰ κεμήλια τοῦ σημερινοῦ ψευδοπολιτισμοῦ, τὰ πυροβόλα καὶ τὰ σκῆπτρα, τὰ παράσημα, τὰς σημαίας τῶν φατριῶν καὶ αὐτὰς τὰς θριαμβευτικὰς ἀψίδας. Πάντα ταῦτα θεωρεῖ ὁ καλλιτέχνης ἀθύρματα παιδῶν οὕτω ἀνθρωθέντων. Ἐλησιμονῆσε δὲ μόνον ἐν τῷ, ὅτι ὅταν ὁ μέλλων τοῦ ἀνθρώπου ψαύσῃ τῶν ἀστέρων, θὰ παύσῃ ἴσως καὶ ζωγραφῶν καὶ ὅτι ἀφανίζων τὴν ἀπειρίαν τῶν κόσμων θὰ συναφανίσῃ καὶ τὰ λυμπρὰ πλάσματα τῆς φαντασίας αὐτοῦ τοῦ Βέλγου ἀριστοτέχου.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Βίρτζ ἔχων χρωστήρα ποιητικὸν καὶ πολυχρῶνον, φαντασίαν δὲ ἰδιότροπον, μεγαλοφυῆ, πολλὰ καὶ νασηράν. Τὰ δὲ πλάσματα αὐτοῦ ἐνίοτε δὲν ἀπείχον πολὺ τοῦ ἀλλοκότου καὶ παραδόξου. Τοιαῦτα δὲ μάλιστα εἶνε ἡ τρίπτυχος ζωγραφία ἡ παριστάσα τὰς σκέψεις καὶ δράματα κεφαλῆς ἀποκοπίσεως, ἥς αὐτὸς ὁ καλλιτέχνης ἠρμήνευσε τὰς ἐμπνεύσεις δι' ἀναλύσεως γραφίδος ὑπὸ τὴν εἰκόνα. Τὴν διήγησιν ταύτην, ὁμοιάζουσαν πρὸς τὰ τερατολόγια ἔργα τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἐδγάρ Πόου, ἀναγράφωμεν ἐνταῦθα ἕλην μεταφράζοντες πιστῶς, ἵνα γνωρισθῇ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ἀφ' οὗ διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπειράθημεν νὰ δειξώμεν τὸν καλλιτέχνην καὶ δώσωμεν ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν τῆς περιέργου ταύτης τῶν Βρυξελῶν πινακοθήκης.

Τῶν τριῶν μερῶν τοῦ τρίπτυχου ἕκαστον παριστάνει τὴν κατάστασιν καὶ τὰ δράματα τῆς ἀποκοπίσεως κεφαλῆς καθ' ἓν τῶν τριῶν πρώτων λεπτῶν μετὰ τὴν κατατομίαν.

Ἡ πρῶτον λεπτὸν.—Ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος. Ἐπ' ἐσχάτων ἐτι κεφαλαίαι τινες ἐπιπτον ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἰς τὸν ποιήσαντα ταύτας τὰς ζωγραφίας ἐπήλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐνεργήσῃ ἐρευνας περὶ τοῦ ἐξῆς ζητήματος.

Ἡ ΚΕΦΑΛΗ ἢ ΑΠΟΚΟΠΙΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΜΟΥ ΔΙΑΤΗΡΕῖ ΕΤΙ ΕΠΙ ΤΙΝΑ ΔΕΥΤΕΡΑ ΛΕΠΤΑ ΤΗΝ ΔΥΝΑΜΙΝ ΤΟΥ ΣΚΗΝΤΕΣΘΑΙ;

»Βεβαίαι ἡ διήγησις πειράματος γενομένου πρὸς λύσιν ταύτης τῆς ἀπορίας.

»... Συνοδουόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Χ. καὶ τοῦ κ. Δ., πεπειραμένου περὶ τὰ μαγνητικὰ πειράματα, εἰσῆλθον εἰς τὸν ὑπὸ τὸ ἰκρίωμα χρόνον, ἐκεῖ δὲ παρεκάλεσα τὸν κ. Δ. νὰ μεταχειρισθῇ τὰ νεώτερα μέσα ἅτινα ἔκρινεν ἀρμόδια ἵνα μεφέρῃ εἰς σχέσιν μετὰ τῆς ἀποκοπίσεως κεφαλῆς. Ὁ δὲ κ. Δ. συναινέσας ἐποίησέ τινας παρασκευὰς, μεθ' ἧς ἐπαρμεινόμενον οὐκ ἔνευ συγκινήσεως τὴν πτώσιν ἀνθρωπίνης κεφαλῆς.

»Μόλις δὲ ἡ μοιραία ὥρα ἐσήμανε καὶ ἡ φρικτὴ κοπίς, κλονήσασα διὰ τῆς πτώσεως αὐτῆς ἕλην τὴν μηχανήν, κατέρριψε κυλινδουμένην διὰ τοῦ φρικώδους ἐρυθροῦ σάκκου τὴν κεφαλὴν τοῦ καταδικασθέντος.

»Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ κόμη ἡμῶν ἀνωρθώθη, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε πλέον καιρὸς πρὸς ἀποχώρησιν. Ὁ κ. Δ. ἐλάβετο τῆς χειρὸς μου, κατεχομένου ὑπὸ τῆς μαγνητικῆς του ἐπιδράσεως, καὶ ὀδηγῆσας με πρὸς τὴν παλλομένην κεφαλὴν μοι εἶπε: «τί αἰσθάνεσθε; τί βλέπετε;» Ἦ συγκινητικὴ μ' ἐμπόδισε νὰποκριθῶ ἀμέσως, ἀλλὰ πάραυτα, κατεχόμενος ὑπὸ ταραχῆς ἐκτάκτου, ἀνεκράχυσά: «Φρικτὸν! ἡ κεφαλὴ σκέπτεται.» Ἦ ἔλησα τότε νὰ ἐκφύγω τὰ αἰσθητάματα τὰ κατέχοντά με, ἀλλ' ἤμην προσηλωμένος ὡς ὑπὸ τὸ βάρος δεινοῦ ἐπιόλου. Ἄρα ἡ κεφαλὴ τοῦ καταδικασθέντος ἔβλεπεν, ἐσκέπτετο, ἔπασγεν. Καὶ ἐγὼ ἔβλεπον ὅτι ἔβλεπεν, ἐνόουν ὅτι ἐσκέπτετο, ἐσπᾶμιζον ὅτι ὑπέπερην. Πόσον χρόνον διήρκεσεν ἡ θέσις αὕτη; Τρία λεπτά, μοι εἶπον. Ἄλλὰ βεβαίως ὁ καταδικασθεὶς ἐπίστευσε ὅτι παρήλθον αἰῶνες χρόνοι.

»Ὅτι πάσχει ὁ ἄνθρωπος ὁ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον φρονεῖ οὐδενὸς ἀνθρώπου γλῶσσα δύναται νὰ παραστήσῃ. Ἐνταῦθα δὲ θὰ περιορισθῶ ἀναγράφω τὰς ἀσυνεπεῖς, πολλὰς ἀτάκτους ἀπαντήσεις ἃς ἀπεκρίθη εἰς τὰς ἐρωτήσεις τὰς ἀποταθείσας μοι καθ' ἓν στιγμὴν ἐρευνῶν οἶονε ἐν ταυτότητι μετὰ τῆς ἀποτομῆς τῆς κεφαλῆς.

»Ἐπονται αἱ ἀποκρίσεις αὗται: «Θόρυβος φρικτὸς περιβομβεῖ τὴν κεφαλὴν του, ὁ θόρυβος τῆς κοπίδος τῆς καταπιπτούσης.

»Ὁ κατὰδικος πιστεύει ὅτι κεραυνὸς κατέπεσεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὄχι ἡ κοπίς.

»Παράδοξον πρᾶγμα! ἡ κεφαλὴ εὐρίσκειται ἐνταῦθα, ὑπὸ τὸ ἰκρίωμα, καὶ ὅμως πιστεύει ὅτι εὐρίσκειται ἐτι ἄνω ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ σώματος καὶ περιμένουσα πάντοτε τὴν πληγὴν ἢ τὴν ὀχρήσιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ κορμοῦ.

»Φρικτὴ πνιγμονή!

»Ἄδύνατος πλέον ἡ ἀναπνοή!

»Ἦ κατάστασις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς ἐμφανίσεως χειρὸς ὑπερανθρώπου, γιγαντιαίας, ἢ

τις βαρύνει ως βουνός ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τραχήλου.

»Ἡ ἀσφυξία καθίσταται βιαιοτέρα.

»Ἡ τερατώδης χεὶρ βαρύνει πάντοτε περισσότερο.

»Ὁ κατάδικος ἀποπνίγεται.

»Νεφέλη πυρὸς διέρχεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

»Τὰ πάντα εἶνε ἐρυθρὰ καὶ σπινθηροβολοῦσι...

»Ἡ ἀνίλεως χεὶρ κατώρθωσε νὰ σφίξῃ τὸν λαϊκὸν ἔτι βιαιότερον.

»Ὁ κατάδικος νομίζει ὅτι παλαίει κατ' αὐτῆς, ζητεῖ δὲ νὰ παλλαγῇ αἱ χεῖρες αὐτοῦ προσκολλῶνται εἰς τὴν τρομερὰν ταύτην χεῖρα, συσπῶνται, δάκνονται, καταξοχίζονται... Μάταιοι ἀγῶνες!

»Ὅποια θέσις, πρὸς θεοῦ! αἱ πλευραὶ τοῦ λαϊμοῦ ἠνώθησαν ὑπὸ τῆς πίεσεως... Τετέλεσται!...

»Ἡ ἀγρία, ἡ ἀπάνθρωπος αὐτὴ χεὶρ τίς εἶνε λοιπὸν; Ὁ πάσχων ἤδη τὴν ἀνεγνώρισε... ἡ πορφύρα καὶ ἡ βασιλείος μαλλωτὴ δορὰ ψάβουσι τῶν δακτύλων αὐτῆς.

»Ὡ! βιάσαιο! ἔτι φρικωδέστεραι ἐπίκεινται. Δεύτερον λεπτὸν—ὑπὸ τὸ ἱκρίωμα.

»Ἡ πίεσις κατέστη ἀποτομή.

»Ἦδη πρῶτον ὁ καταδικασθεὶς ἔχει συνείδησιν τῆς θεσεώς του.

»Μετρεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του τῶν πυρίνων τὴν ἀπόστασιν τὴν χωρίζουσαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ λέγει καθ' ἑαυτὸν ταῦτα: «ἡ κεφαλὴ μου ἀληθῶς ἀπεκόπη.»

»Τώρα δὲ αὐξάνει τῆς παραληρήσεως ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια.

»Ὁ θανατωθεὶς φαντάζεται ὅτι ἡ κεφαλὴ του καίει καὶ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της, ὅτι ὁ κόσμος κατακρημνίζεται καὶ κυλινδρεῖται μετ' αὐτῆς, ὅτι ρευστὸν φωσφορικὸν περιδινεῖται περὶ τὸ κρανίον του. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ φρικτοῦ τούτου πυρσοῦ σκέψις ἄφρων, ἀπίστευτος, ἀνήκουστος ἐπικρατεῖ ἐν τῷ θνήσκοντι τούτῳ ἐγκεφάλῳ.

»Τίς θεὰ το ἐπίστευεν; Ὁ ἀνὴρ οὗτος οὐδὲ κεφαλὴ εἶνε ἀποτεταμένη καταλαμβάνεται ἔτι ὑπὸ τινος ἐλπίδος· τὸ μένον αἷμα ταρασσεται, κινεῖται καὶ γίνεται ὀρμητικὸν μετὰ μανίας εἰς πάσας τὰς φλέβας, εἰς πάντα τὰ ὄργανα τῆς ζωῆς, ἵνα προσκολληθῇ πάλιν εἰς αὐτά.

»Κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν ὁ θανατωθεὶς νομίζει ὅτι τείνει τὰς σπασμωδικὰς καὶ μυστὰς μανίας χεῖράς του πρὸς τὴν ἐκπνεύσαν κεφαλὴν του.

»Δὲν ἐξοίρω τί σημαίνει ἡ φανταστικὴ αὐτὴ κίνησις. Περιμείνατε... Ἐννοῶ... Φρίκη!

»Ὡ! Θεέ μου, τί λοιπὸν εἶνε ἡ ζωὴ ὡς διαφιλονεικεῖται οὕτω μέχρι τῆς τελευταίας αἱματος σταγόνης;...

»Αἱ λοιπὸν! ἡ κίνησις αὕτη εἶνε τὸ ἐνστικτὸν τὸ ἄγον ἡμᾶς νὰ ἐπισπεύσωμεν τὴν ἀρωγὴν τῶν ἡμετέρων χειρῶν πρὸς πληγὴν χαινοῦσαν· ἡ κίνησις αὕτη γεννᾶται ὑπὸ τῆς ιδέας, τῆς φρικτῆς ιδέας νὰ θέσωμεν πάλιν τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὸν κορμὸν, ἵνα διατηρήσωμεν ἔτι ὀλίγον αἷμα, ὀλίγην ζωὴν!

»... Αἰσθάνομαι καχεξίαν ἔκτακτον, ἐπιθυμῶ νὰ τελειώσῃ αὕτη ἡ ἀγωνία...

»Ἦδη ἔρχονται ὀδύνας ἀλλοδαίαι, ὀδύνας ἠθικαί. Μορφαὶ πολλαὶ παρίστανται πρὸ τοῦ καρατομηθέντος καὶ ὑποβάλλουσιν αὐτῷ ταύτας τὰς σκέψεις:

«Βλέπω τὸ φέρετρόν μου, μὲ θέτουσιν εἰς αὐτὸ, μυριάδες σκιαλήκων μὲ περιμένουσιν ἐν αὐτῷ ἵνα με καταφάγωσιν.

»Οἱ ἰατροὶ μὲ περιστοιχίζουσι καὶ θεωροῦσι τὸν λαϊκὸν μου· γίνεται ἀναμφιβόλως χάριν ἡμετέρας. Καὶ οἱ δικασταὶ μου παρίστανται, ἀλλ' ἀπώτερον, ἐν ὥρα αἰθούσῃ... Ἦλέπω αὐτοὺς καθήμενους ἠσύχους παρὰ τὴν τράπεζαν· λαλοῦσι περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων. Ἄλλ' εἶνε δυνατὸν!

»Σήμερον ἤδη θεὰ εὐρίσκωμαι ἐν τῷ νοσοκομείῳ, τοῦλάχιστον ἡ κεφαλὴ μου· θεὰ κάμωσιν ἐπ' αὐτῆς παραδοξότατα πειράματα· θάνατά μου σὲ τὰς σάρκας μου· θεὰ συρρεύσουσι περιέρχοντο πολλοί. Σήμερον ἤδη θεὰ γείνη καὶ ἡ ταφὴ μου· θεὰ δὲν θάκουσθῶσιν ὑπὲρ ἐμοῦ δεήσεις. Οἱ τυχεροὶ εἶνε ἐκεῖ θεὰ φύγωσι καὶ θεὰ φοβηθῶσιν.

»Βλέπω τοὺς οἰκείους μου· ἡ γυνὴ μου ἀπέθανεν, ἀπέθανεν ἐν λύπῃ, τὰ δὲ τέκνα μου τὴν περικυκλοῦσι καὶ τὴν ὀρμηθῶσιν.

»Μάτην καλῶ αὐτὰ νὰ με βοηθήσωσιν ὀλίγον ἵνα προσκαλλήσω τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὸν λαϊκὸν μου, λέγων, ὅτι ὁ χρόνος ἐπίγειος, ὅτι θεὰ εἶνε παραπολὺ ἀργά, ὅτι τὸ αἷμα διηνεκῶς ῥεεῖ· θεὰ δὲν μου ἀκούουσιν. Ἦδη τὰ βλέπω μακρότερον· τί πράττουσιν ἐκεῖ; Γονυπετοῦσι πρὸ ἀνθρώπων οἵτινες φαίνονται γελῶντες καὶ χρορεύοντες.

»Ὡ! Θεέ μου! ἐπαιτοῦσιν ἄρτον.

»Τὸ νεώτατον τῶν τέκνων μου ἄμεινον ἐγγύς μου. Ὡ! πῶς τὸ ἀγαπῶ αὐτό· ἐκεῖνο εἶνε ἡ ξανθὴ του κόμη καὶ βοστρυχώδης, αἱ μικραὶ του στρογγύλαι καὶ ῥόδινοι παροισαί... Τὸ πτωχόν με βλέπει, μοὶ προσμαιδεῖ καὶ θέλει νὰ με φιλήσῃ. Τρίς τὸ εἴλωσα πρὸς τὸν κόλπον μου ἵνα τὸ καταφιλήσω, τρίς αἱ κεφαλαί μου μάλιστα ἀπεπειράθησαν νὰ παντηθῶσιν. Οἱ μοῖ! ἡ ἐτέρα αὐτῶν ἦτο παραπολὺ μακρὰν.

»Ἦδη ἀπομακρύνεται ἐκπέμπον κρυγὰς φρικτῆς. Θεωρεῖ τὰς μικρὰς του χεῖρας, φοινιχθεῖσας ἐκ τῆς ἐπαφῆς τοῦ λαϊμοῦ μου.»

»... Οἱ ὀρθαλμοὶ τοῦ θανατωθέντος συνεστράφησαν ἐν τῇ καθημαγμένῃ αὐτῶν κόγχῃ.

»... Προσηλώθησαν εἰς τὸν οὐρανόν. Νομίζει

δὲ ὅτι βλέπει τὸν ἄπειρον ὄλον τοῦ οὐρανοῦ σχιζόμενον εἰς δύο μέρη, ἀνοιγόμενον ὡς μέγας ἀυλαίας. Ὅπισθεν δ' αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς βάθος ἄπειρον κάμινος πυρίνη ἔνθα φαίνονται οἱ ἀστέρες βυθιζόμενοι καὶ τρηκόμενοι διὰ παντός. Νομίζει ὅτι ὁ ἀήρ διαβρέχεται ὑπὸ κοριοῦ πυρίνου οὐτινος ἕκαστος κόκκος ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓν του ἄλλος. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ περιλαμπεῖ αἰθέρι βλέπει σκιὰν σκοτεινὴν, ἄμορρον ἥτις ἀνὰ πάντα τῆς καρδίας παλμὸν προχωρεῖ αὐξανομένη· ἐκ δὲ τῶν πνευμόνων τοῦ παραδέξου τούτου φάσματος ἀνηγοῦσι μυσταροὶ καυχασμοὶ ἐπιμηκυνόμενοι καὶ μεταβαλλόμενοι βαθμηδὸν εἰς φλόγγους θρηνώδεις καὶ ἀποπνιγομένους. Σκότος μέγα ἐξαπλοῦται πανταχόσε. Τὸ μέλαν φάσμα ἔψυσε τῶν ποδῶν τοῦ θανατωθέντος· ἐκεῖνος δ' αἰσθάνεται αὐτὸ ἐξαπλούμενον καὶ βαρύνον ὡς μόλυβδον ἐπὶ πάντων τῶν ἀποψυχαινομένων μελῶν του... Ὁλον τὸ σῶμα ἀπεγρανιτώθη.

»Ὁ θάνατος ἐπῆλθεν...

»Ἄλλ' ὄχι, ἀκόμη.

Τρίτον λεπτὸν.—Ἐν τῇ αἰωνιότητι.

»Δὲν ἐπῆλθεν ἀκόμη ὁ θάνατος· ἡ κεφαλὴ σέπεται ἔτι καὶ ἀλγεῖ. Ἀλγηδὼν πυρὴ φλέγοντος, ἀλγηδὼν μαχαίρας σπαραττούσης, ἀλγηδὼν δηλητηρίου ναρκούντος, ἀλγηδὼν μελῶν πριονιζόμενων, ἀλγηδὼν σαρκὸς καταλειαινιζομένης καὶ κατατριβομένης, ἀλγηδὼν μελῶν ἐψηνομένων ἐπὶ φλογὸς ἀνεπαρκούς δι' ἐλαίου ζέοντος, ἀλγηδὼν ἐπιληψίας, λύσσης, τετάνου. Πάντα ταῦτα τὰ δεινὰ ἠνωμένα δὲν δύνανται νὰ παράσχωσιν ἔνοιαν τῶν ἀλγηδόνων τοῦ θανατωθέντος. Ἦότε λοιπὸν θεὰ τελειώσωσιν αἱ φοβεραὶ αὐταὶ βιάσαιο;

»Ἀμφιβολία φρικτώδης παγώνει ἐνταῦθα τὸν θανατωθέντα ὅστις φρίσσει. Ἄρα ἀπέθανεν ἤδη καὶ αἱ ὀδύνας ἄς ὑπομένει εἶνε ἄρα αἱ ὀδύνας ἄς πέμπεται νὰ πάσχῃ πάντοτε, καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα ἴσως;

»Τρομερὰ σκέψις! Ἡ νέα φάσις εἰς ἣν ἤδη εἰσηλθεν δὲν ἐνέχει πλέον καμμίαν τῶν συναισθήσεων ἀνθρώπου ζῶντος. Τὰ πάντα ἤδη ἀναγγέλλουσι τὴν παρουσίαν κόσμου ἀγνώστου. Αἱ νεφέλαι ἐκεῖνα ἐν τῷ ἀπέρι, αἱ ἀπαισίοι ἐκεῖνα λάμψεις αἱ ἀσάστατοι καὶ δραπέτιδες, τέλος ὄλον ἐκεῖνο τὸ χάος ἔνθα παλαίουσιν ἀπαύστως τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἔνθα πλήθος πραγμάτων φοβερῶν ἐπαναλαμβάνεται ἐν διηνεκεῖ κυλινδρική κινήσει, πάντα ταῦτα εἶνε ἄρα ἡ μέλλουσα κατοικία ἔνθα μέλλει νὰ πλανᾶται μετὰ θάνατον αἰωνίως ἡ ἡμετέρα ψυχὴ;

»Τὴν στιγμήν ταύτην ὁ ταλαίπωρος ὁ ὀδυνώμενος ἐνδιατρίβει ἔτι περὶ τὰ γήϊνα.

»Βλέπει ἐν γωνίᾳ σκοτεινῇ τὸ πτώμα του σηπόμενον καὶ σκελετωμένον, ἔπειτα δὲ, τοῦθ'

ὑπερ εἶνε δρατὸν μόνον εἰς πνεύματα ἄλλου κόσμου, βλέπει πῶς τελοῦνται τὰ μυστήρια τῆς μεταμορφώσεως. Πάντα τέτρια τὰ συγκροτούντα ποτε τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὰς θειώδεις, ἀμμωνιακὰς ἢ ἀλκαλικὰς οὐσίας, πάντα ταῦτα τὰ βλέπει ἀποχωροῦντα ἐκ τῶν ἀποσηομένων σαρκῶν του καὶ συντελοῦντα ἔπειτα εἰς τὴν γένεσιν ἄλλων ζωϊκῶν οὐσιῶν. Ἀπώτερον δὲ ὁ καρτατομηθεὶς βλέπει πίπτουσαν εἰς βάραθρον φλογῶν τὴν δυσώνυμον λαμητῶμον μετὰ τῶν δημῶν του.

»Ἄλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄραμα προήλθεν ἄρα ἐκ τῆς προγνωστικῆς ἐκείνης δυνάμεως ἥτις ἰδάζει εἰς τοὺς θνήσκοντας; Ἄν ἡ φρικτὴ μηχανὴ τοῦ Γυλλοτίνου ἐμελλέ ποτε νὰ ἐκλείψῃ ἐκ τοῦ κόσμου, εἴη εὐλογημένος ὁ θεός!

»Ἦδη δὲ τὰνθρώπινα ἀφανίζονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ καρατομηθέντος· φαίνονται γὰρ ὄραμα κατ' ὀλίγον εἰς τὰ σκότη νακτὸς βαθυτάτης, ὑπολείπεται δὲ μόνον ἔτι ἀτμὸς ὀμιχλώδης, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ἀπομακρύνεται, ἐξασθενεῖ, ἐκλείπει... Τὰ πάντα εἶνε μαῦρα... Ὁ καρτατομηθεὶς ἀπέθανεν.

»Ἐν ταῖς τελευταίαις ταύταις φαντασίαις τινὲς μὲν ἐμβλέπουσι τὴν αἰωνίαν κόλασιν τὴν δριμυλομένην εἰς τὸν κακοῦργον· ἄλλοι δὲ ἀνθρωπικώτεροι νομίζουσιν ὅτι διορῶσιν ἐν τῇ μεσσίᾳ νεφέλῃ τὴν ψυχὴν τοῦ θανατωθέντος λαμβάνουσαν παρὰ τινος ἀγγέλου τὸν ἀσπασμὸν τῆς εἰρήνης.»

Ἡ ἀνάλυσις αὕτη δίδει ἀμυδρὰν τινα ιδέαν τοῦ καλλιτεχνήματος τοῦ Βιρτζ, τοῦ περιεργατάτου τῶν ἔργων τῶν κοσμούντων τὸ μουσεῖον αὐτοῦ, χαρακτηρίζοντος ἄριστα εἶπερ τι καὶ ἄλλο τὸν καλλιτέχνην, οὐτινος ἡ τέχνη ἦτο παράδοξον κρῆμα φιλανθρώπου φιλοσοφίας, μεγαλεπήβολου φαντασίας, ἀλλὰ καὶ νοσηρᾶς μανίας.

Σ. Π. ΛΑΜΠΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Αἱ ἀναμνήσεις εἶνε βάρυτον γῆρατος, ὡς αἱ ἐλπίδες πτέρυξ τῆς νεότητος.

Δις Βασιλεύει, ὅστις ὄχι τῶν λαῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν παθῶν του εἶνε κύριος. Δ. Περναρδέκης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Γαλλίᾳ ἐξοδεύονται κατ' ἔτος 336 ἐκτομμύρια κίλογραμμῶν ζαχαρώδους. Ἡ ἀξίσις τῆς καταναλώσεως τοῦ προϊόντος τούτου εἶνε, κατὰ μέσον ὄρον, 50 ἐκτομμύρια ἀνὰ δέκα ἔτη. Ἰδίως θέλει τις ἐννοῆσαι τὸ καταπληκτικὸν τῆς αὐξήσεως ταύτης ὅταν μάθῃ ὅτι κατὰ τὰ 1700, δηλ. πρὸ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ὀκτώ ἐτῶν, ἡ καταναλώσις ἐν ὅλῃ τῇ Γαλλίᾳ μόλις ἀνήρχετο εἰς ἐκτομμύριον.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἀντικείμενον.

πολυτελείας, ἤδη δὲ κατέστη προϊόν ἀνάγκης. Πρὸ δικασίων ἐτῶν ἡ ζάχαρις ἐχρησίμευσεν ἀπλῶς εἰς τὰς φαρμακευτικὰς σκευασίας, πωλούμενη ἐν τοῖς φαρμακείοις. Ἡ σπανιότης αὕτη ἐξηγεῖται δι' οὗ τρόπου, ἐν ἀρχῇ, κατεργάζοντο ταύτην καὶ διότι τὸ ζαχαροκάλαμον ἦτο τὸ μόνον φυτόν τὸ ἐξάγον ταύτην.

Ἡ ὑπαρξίς τῆς ζαχαρώσεως ἐν τῷ τευτλίῳ (κοκκίνογοῦλι) παρατηρήθη ὑπὸ τοῦ Ὀλιβιέ Du Rerges κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17' αἰῶνος. Μετὰ πολλοὺς δὲ δισταγμοὺς καὶ κατόπιν ἐπανειλημμένων δοκιμῶν ἡ ἐγγύριος ζάχαρις ἐγένετο ἀντικείμενον καθημερινῆς χρήσεως.

Τὸ ὄλον ἐν Γαλλίᾳ τῆς παραγωγῆς τῆς διυλισμένης ζαχαρώσεως ἀνέρχεται εἰς 450 ἑκατομμύρια κίλογραμμῶν, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ τούτου μόνον οἱ Παρίσιοι ἐξοδεύουσι τὰ 300 ἑκατομμύρια. Ἐπὶ διυλιστήρια ἀρκοῦσι διὰ τὴν παραγωγὴν ταύτην.

Ἡ κατανάλωσις τῆς ζαχαρώσεως ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε πολὺ ἀνωτέρα, διότι ἐξοδεύονται κατ' ἔτος 918 ἑκατομμύρια κίλόγραμμα ἐν Γερμανίᾳ 306, ἐν Ῥωσίᾳ καὶ Πολωνίᾳ 200, ἐν ταῖς Ἰνωμέναις Ἰνδοχίαις 650, ἐν τῇ Ἰνδικῇ, τῇ Κίνᾳ καὶ τὰς νήσοις τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ 1 διλλιόνιον καὶ 250 ἑκατομμύρια κίλογραμμῶν.

Τίς ποτὲ θὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Πλίνιος βεβαίως ὅτι ἡ ζάχαρις ἐν Ῥώμῃ, ἢν ἄλλοις τε ἀνόμαζον ἄλας Ἰνδικόν, θεωρεῖτο ὡς δραστηκόν, διδόμενον μετὰ πολλῆς ἐπιφυλάξεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰπποκράτους;

Ἄξιον περιεργείας εἶνε τί μνηστίας ἐξοδεύεται ἐν Παρίσις ἤδη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐκθέσεως.

Ἴδού τὰ ποσὰ τοῦ τελευταίου μηνός:

8,072,756 κίλόγραμμα κρέατος βοείου, 1,604,813 χοιρίνου, 2,248,064 ἰχθύων τῆς θάλασσης καὶ τοῦ γλυκέου ὕδατος, 1,116,073 βουτύρου, 16,068,964 ὠά, 273,346 κίλόγραμμα τυροῦ, 550,602 νωπῶν ἀστραγάλων καὶ 628,907 καρπῶν καὶ χόρτων.

Κατὰ τὰς πολυτελεῖς παρατηρήσεις τοῦ κ. Θ. Ἐλδρίτς, ἐν Ἑλλάδι εἰσι γνωστὰ 311 πτηνὰ (πλὴν τῶν κατοικιδίων πτηνῶν). Ἐκ τούτων 167 φιλεύουσιν ἐν Ἑλλάδι, 164 δὲ εἰσι διαβατικὰ πτηνὰ.

Δοκιμὴ ἐγένετο ἐσχάτως, γράφει ἡ «Σαββατταία Ἐπιθεώρησις», ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ πρὸς Θέρμανσιν διὰ τοῦ ἀτμοῦ τῶν ἐσωτερικῶν δομῶν οἰκίας, ἐπιστολὴ δὲ πρὸς τὸν ἀγγλικὸν «Χρόνον» ἀφηγεῖται νέον πείραμα τῆς δι' ἀτμοῦ θερμάνσεως τῶν οἰκῶν ὀλοκλήρου πόλεως, καθ' ὃν τρόπον τὸ φωταέριον ἀπὸ γενικοῦ τινος καὶ κεντρικοῦ δοχείου διακλαδούμενον ἀνὰ τὰς ὁδοὺς φωτίζει πάσας τὰς τῆς πόλεως συνοικίας. Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς θερμάνσεως, ἥτις δύνανται νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν εἰς ὀρισμένους μὲν ἀλλὰ ἀρκούντως με-

γάλας ἀποστάσεις, θὰ ἀποφέρῃ προσόδους μάλλον ἢ ἦσαν ἀνωτέρας ἐκείνων ὅσας συνεπάγονται αἱ ἐν χρήσει νῦν καύσιμοι ὕλαι.

Ἡ μέθοδος αὕτη ἤρξατο ἐσχάτως ἐφαρμοζομένη ἐν Λουκοπόρτῳ, καὶ τὸν παρελθόντα χειμῶν οἰκίαι περὶ τὰς 200 περιλαμβανόμεναι ἐντὸς ἀκτίνος 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου ἡ θερμότης παρήγετο, ἐθερμάνθησαν διὰ σωλῶνων διαφόρους ἐχόντων διαστάσεις.

Οὐδεμία συμπύκνωσις παράγεται εἰς τοὺς πρωτίστους σωλῶνας, οἵτινες καλύπτονται ἀμέσως μὲν ἐπὶ τοῦ σιδήρου διὰ λεπτοῦ χάρτου, εἶτα δὲ περιβάλλονται διὰ καπνογράφου καὶ τέλος διὰ χάρτου Μαρτίλλης. Οὕτως δὲ παρασκευασθέντες οἱ σωλῶνες ἐμπερικλείονται διὰ ξυλίνων σωλῶνων, κατατιθεμένων ἐν ταῖς ὁδοῖς καθ' ὃν τρόπον οἱ τοῦ φωταερίου.

Ἡ δοκιμὴ τῆς θερμότητος εἰς τὰς διακλαδώσεις κατορθοῦται δι' ἀγωγῶν σωλῶνων, οἵτινες σύγκεινται ἐκ σωλῶνων ἀλλήλοις προσηρμοσμένων εἴτε ὀριζοντίως εἴτε καθέτως καὶ συγκοινωνοῦσι μεθ' ἑτέρου σωλῶνος, χρησιμεύοντος πρὸς ἐξοδὸν τοῦ συμπυκνωθέντος ὕδατος, ὅπερ ἐκρέει εἰς θερμοκρασίαν ὀλίγον ἐλάσσω τῶν 100 βαθμῶν. Θερμοκρασίαν ἀρκοῦσαν εἰς πάσας τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, ἢ πρὸς Θέρμανσιν ὑποστέγων φωτοκομείων καὶ λοιπῶν.

Οὕτως ἐν ἀποστάσει ἡμίσεως μιλίου ἀπὸ τῶν λεβήτων χητῆς ἐγένετο τοῦ ἀτμοῦ ὡς κινητικῆς δυνάμεως δύο ἀτμομηχαναὶ, ἡ μὲν 10 ἵππων δυνάμεως, ἡ δὲ 14, βαδίζουσιν εἰς τὴν ἀπόστασιν ταύτην μετὰ μικροτάτης προσθήκης ξυλικῆς.

Ὁ οὕτως μεταδιδόμενος ἀτμὸς δυνατόν νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν μαγειρείον, εἰς τὸ ἀρτοποιεῖον κτλ. Εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου τοῦ μιλίου ἀπὸ τῶν λεβήτων τὸ ψυχρὸν ὕδωρ ἀνέρχεται εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ζέοντος ἐντὸς τριῶν λεπτῶν διὰ διοχετεύσεως τοῦ ἀτμοῦ διὰ διατήρητον σωλῶνος. Τὸ νέον τοῦτο θερμομηχανικὸν σύστημα φαίνεται ἐπιτυχάνη καὶ προώρισται νὰ μεταβάλλῃ τὰς πρὸς Θέρμανσιν ἐν χρήσει μεθόδους.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἀναλυτικαὶ τινες μέθοδοι ἐφαρμοζόμεναι ἐν ταῖς τέχναις καὶ τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ.

Ἡ δηλητηριώδης ἐρυνιβώδης δλίυρα ἀνακαλύπτεται ἐν τῇ ἀλεύρῳ διὰ τῆς εἰς αὐτὴν προσθήκης ἰσοῦ ὕδατος κίθου καὶ τινῶν κρυστάλλων δεκαλικῶν ὀξέος, ὅτε μετὰ τὴν ζέσιν τοῦ μίγματος τὸ ὑπεράνω τῆς ἀλεύρου ὑγρὸν γίνεται ἐρυθρὸν, ὁπότεν ἐνουπάρχη ἡ δλίυρα.

Ἡ διὰ τοῦ ἀτμοῦ δυνάμις ἥς γίνεται χητῆς σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δύναμιν 25,000,000 ἵππων.

ΑΘΗΝΑΙΣ.—ΤΥΠΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΑΣ, ΟΜΟΣ ΠΑΤΗΡΙΩΝ, 14.